

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 2. juli 2010 i sag nr. BS R4-153/2007:

Journalist Jørgen Dragsdahl

Pederstrupvej 25

2750 Ballerup

mod

Professor Bent Jensen

Vestergaard

Regissevej 2

5871 Frørup

og

Chefredaktør Carsten Juste

c/o Jyllands Posten

Grøndalsvej 3

8260 Viby J

og

Redaktionschef John Hansen

c/o Jyllands Posten

Grøndalsvej 3

8260 Viby J

og

Journalist Jette Elbæk Maressa

c/o Jyllands-Posten

Grøndalsvej 3

8260 Viby J

og

Journalist Sanne Gram

c/o Jyllands-Posten

Grøndalsvej 3

8260 Viby J

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er en privat straffesag anlagt den 8. februar 2007, drejer sig om, hvorvidt de sagsøgte har været berettiget til at fremkomme med de udtalelser, der fremgår af påstanden.

Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

For så vidt angår sagsøgte (1), professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen:

Principal:

01. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen tilpligtes at

anerkende, at have fremsat og udbredt de nedenfor anførte sigtelser for forhold, der er egnet til at nedsætte sagsøgeren i medborgeres agtelse:

"Arkiverne har vist, at Jørgen Dragsdahl var KGB-agent," siger Bent Jensen, som beskriver resultaterne af sine arkivstudier i en artikel i denne avis.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 001 – Rb. 1/05 pag. 01 m.).]

Informations tidligere chefredaktør Torben Krogh kom Dragsdahl til undsætning ved at hævde, at enhver redaktør kunne stemples som indflydelsesagent, fordi det hørte med til jobbet at lade sig bespise af udenlandske diplomater. Krogh mente, at han selv havde fået "et usædvanligt godt indblik i de overvejelser og motiver," der prægede Kremles politik. Hverken Krogh eller andre KGB-kontaktpersoner har dog kunnet påvise en eneste lille oplysning, som resultat af kontakterne. Oplysningerne gik den anden vej.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 02, afsnit 02 f.ov.).]

Dragsdahl har senere pralet af, at han fik tilkendt et "efter danske forhold pænt beløb og en total tilbagekaldelse af alle beskyldninger fra Ekstra Bladet." Han fik 125.000 kr. I dag kan det dokumenteres, at en stor del af oplysningerne i Ekstra Bladets artikler var sande

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 03, afsnit 03 f.ov.).]

Dragsdahl har selv givet udtryk for, at han "ser frem til, at historikere får adgang til de primære kilder, så diverse myter kan blive afkræftet." Her følger afkræftelsen af den myte, Dragsdahl selv har kunnet fremlægge i kraft af de lukkede arkiver.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 03, afsnit 04 f.ov.).]

Dragsdahl indrømmede nu, at et af hans møder med føringsofficeren Vladimir Minin var blevet forlagt til Roskilde. Som grund angav han, at de to ikke havde ønsket at blive genkendt. Han oplyste ikke hvorfor.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 03, spalte 03.]

PET mente, at Dragsdahl i virkeligheden var gået langt videre i sit samarbejde med KBG, end han nu ville være ved. PET's formål med 1986-samtalen var at give ham en advarsel ved at afsløre, at man var vidende om hans konspirative omgang med KGB-officerer i Danmark og i udlandet.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 03, spalte 04.]

PET's fortrolige konklusion til eget brug lød således: "Set med KGB-briller har D[ragsdahl]s position [...] været ualmindelig nyttig. Det er ikke uden grund, at han på et tidspunkt i Centret blev benævnt som "nr. 1" i Danmark, men hvor meget man reelt har fået ud af denne agent, kan der kun gisnes om." Dragsdahl var altså

ifølge både KGB og PET KGB-agent.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1 / 08 pag. 05 afsnit 01f.nd.]

DIIS-UDREDNINGENS BILLEDE af Dragsdahls meriter er så tilslørende, at det må betegnes, som vildledende. Det hedder blot, at han var "i PETs søgelys i kraft af sine nære kontakter til østblokkens pressefolk såvel i Danmark som i Sovjetunionen."(7) Men der er intet om hans konspirative omgang med KGB-føringsofficerer i Danmark og i udlandet. Og det forties, at PET karakteriserede Dragsdahl som agent. Selv om de danske efterretningstjenester via Gordejevskij fik "en enestående indsigt" i Sovjetunionens operationer i Danmark, er hans oplysninger ikke anvendt, og han er heller ikke som Dragsdahl blevet interviewet i forbindelse med udredningen. DIIS-udrederne har set det samme materiale i PET's arkiv, som denne artikel bygger på, og må derfor vide, at PET anså Jørgen Dragsdahl for at være KGB-agent. Alligevel har man valgt at fortie dette forhold.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1 / 08 pag. 06 afsnit 01 .ov.)]

Det er i øvrigt ikke kun Dragsdahl-sagen, som mildt sagt er mangelfuldt belyst i DIIS-udredningen Danmark Under Den Kolde Krig. Det samme gør sig gældende for adskillige andre [her kursiveret] af KGBs danske agenter, villige hjælpere, meddelere og samtalepartnere.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1 / 08 pag. 06 afsnit 02 f.ov.)]

Da jeg første gang for omkring to år siden læste de relevante dokumenter i PETs arkiv, blev jeg målløs. Ekstra Bladets påstande var i alt væsentligt sande, og Dragsdahl havde på falsk grundlag fået lukket munden på bladet og endda uretmæssigt fået en stor sum penge presset ud af avisen.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 04 f.ov.]

Jeg var naturligvis spændt på at se, hvordan den omfattende DIIS-udredning ville behandle denne sag. Udredningen blev offentliggjort i sommeren 2005 og endnu engang blev jeg målløs: I stedet for at give en retvisende fremstilling af Dragsdahls hemmelige (konspirative i PET-jargon) møder med sine føringsofficerer i Danmark og i udlandet, er udredningen fuldkommen tavs.

[Morgenavisen Jyllands-Posten, Internetavisen 2007.01.19, pag. 01, afsnit 03 f.nd.]

Dragsdahl er ganske vist nævnt flere gange i udredningen, men læseren bliver holdt i uvidenhed om arten af hans forhold til KGB, og det forties ganske, at både KGB og PET betegnede ham som agent.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 06 f.ov.]

Efter alt at dømme var det lykkedes Dragsdahl at forskrække PETs

ledelse med henvisninger til krænkelser af privatlivets fred og rigets sikkerhed og andet godt fra havet.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 02 f.nd.)

Da Dragsdahl om fredagen blev kontaktet af Jyllands-Posten og fik avisens resumé af min artikel, videresendte han den omgående til PET. Formentlig har han også som tidligere mobiliseret indflydelsesrige politikere og embedsmænd. Det var altså den ifølge PET tidligere KGB-agent, det fik PET til at forsøge at bremse min artikel om agenten.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 01 f.nd.)

Jørgen Dragsdahl bedrev under Den Kolde Krig kampagnejournalistik på basis af falske dokumenter fremstillet af KGB, og dagbladet Information hvor han var ansat, bragte falske spionanklager mod sovjetiske systemkritikere. Det var DESINFORMATION.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 01, afsnit 01 f.ov.)

Dragsdahl og Information lod altså offentligheden forstå, at der efter alt at dømme var tale om et autentisk, amerikansk dokument, og at USA stod bag marxistiske terrorbanders likvideringer og andre forbrydelser i Europa.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 02, afsnit 03 f.nd.)

Der er imidlertid intet hos Gates om dobbeltbeslutningens ”katastrofale følger”. Det er helt Dragsdahls egen opfindelse.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 04, afsnit 03 f.ov. in fine.)

Dragsdahls brug af Gordijevskij er lige så betændt. Gordijevskijs fremstilling tegner et billede, der for det første understreger, at der ikke var vestlige planer om et kernevåbenangreb på Sovjetunionen; og at det for det andet var den sovjetiske ledelses egne konspirationsforestillinger og forfølgelsesvanvid, der frembragte frygten for et vestligt angreb.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 04, afsnit 04 f.ov.)

Her var intet at misforstå. Dragsdahls artikel var 100 pct. ren eller rettere beskidt desinformation.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 05, afsnit 02 f.ov.)

For mig, der altså ikke er jurist, er det som samfundsborger forbløffende, at der blandt jurister kan herske uklarhed om, hvorvidt det er strafbart eller ej at arbejde for en fremmed efterretningstjeneste ved – mod eller uden betaling – at tjene denne magts interesser f.eks. via desinformation.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.ov.)

Er årelange, intensive og lyssky kontakter til diverse agenter for en

totalitær, fjendtlig magt at betragte som omfattet af "privatlivets fred"?

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 04 f.ov.)]

Dragsdahl forsøger nu at vinde sympati ved at fremstille sig selv som et patriotisk "vidne", der af egen drift i sin tid henvendte sig til PET for med sine oplysninger at hjælpe den danske hemmelige tjeneste i dens arbejde. Han henvendte sig imidlertid, fordi han følte jorden brænde under sig, idet han var blevet bekendt med, at PET havde ham i søgelyset.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.nd.)]

Han fortav sine konspirative møder med KGB-agenter på mystiske steder i Danmark og i udlandet. Han bekræftede dem først – og meget modstræbende – otte måneder senere, da han blev tilsagt af PET, og punkt for punkt måtte indrømme de forhold, tjenesten var vidende om og håndfast kunne dokumentere.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.nd.)]

Det var i kraft af politisk beskyttelse, at Dragsdahl dengang kunne triumfere, og at der blev begået en uret mod Ekstra Bladet og dets dygtige journalister. Har dette forhold slet ingen interesse? Er der slet ingen kollegial harme over, at kolleger dengang blev ofre for et justitsmord? Tilsyneladende ikke. Ekstra Bladet er jo ikke som Information en fin, intellektuel og venstreorienteret avis, der læses af de kloge på universiteterne og andre fine steder.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 03, afsnit 03 f.nd.)]

Og min kritik af DIIS-udredningen går på, at den fortier, at PET karakteriserede Dragsdahl som "agent", selv om DIIS-udrederne havde kendskab til PETs vurdering. Jeg mener naturligvis heller ikke, at en PET-medarbejders vurdering er det endelige bevis for noget som helst. Men PETs opfattelse kom jo ikke ud af den blå luft - det var en konklusion, der blev nået, efter at Dragsdahl skridt for skridt blev nødt til at vedgå en række konspiratoriske møder (som han først havde forsøgt at lyve sig fra), fordi PET var i stand til at dokumentere disse ting. Og en hovedkilde til PETs viden var, som alle ved, dobbeltagenten Oleg Gordijevskij.

[Weekendavisen for den 2007.02.09 (bilag 014 – Rb. 1 / 44, pag. 01, afsnit 01 f.nd.)]

Jeg har f.eks. påvist, at JD i sin gengivelse af en amerikansk artikel skrev det stik modsatte af, hvad den pågældende artikel indeholdt. Dvs. jeg påviste, at han bedrev desinformation eller for at sige det ligeud: Udbredte løgn. Og det er ikke et enestående tilfælde.

[INTERNETAUSEN Jyllands-Posten for den 2007.02.27 (bilag 17 – Rb. 1 / 53, pag. 02, afsnit 02 f.ov..)]

I det følgende vil jeg forholde mig til nogle få eksempler på JDs utrolig betændte forhold til sandheden – det der i KGB-jargon hedder desinformatsija.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 01, afsnit 02 f.nd.]

I skrivelsen hedder det, at PET ikke "umiddelbart" mener sig i stand til at afgøre, om referatet udtrykker institutionens opfattelse eller alene en medarbejders personlige vurdering. Ved at klippe og klistre får JD det til, at skrivelsen fastslår, at referatet "alene" er "udtryk for den pågældende medarbejders personlige vurdering af sagen". En 100 pct. løgn.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 02, afsnit 02 f.ov.]

Harris kritiserede derimod venstreorienterede for konsekvent at have haft en forkert opfattelse af Sovjetunionen og for at have talt for tilpasning. Den kolde Krig var endt med en drønende sejr for "den demokratisk-kapitalistiske ideologi og dens system". Dragsdahls artikel var 100 pct. ren – eller rettere – snavset desinformation.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 02, afsnit 04 f.ov.]

JDs hykleri er kvalmende. Det var et skændigt makværk, som KGB ikke kunne have lavet bedre.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 03, afsnit 04 f.nd.]

De fem eksempler er kun et mindre udvalg af JDs mangeårige desinformations-virksomhed. Og de er ikke de værste.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 03, afsnit 02 f.nd.]

Alle de oplysninger, som PET oprindeligt havde fået fra Gordijevskij, de viser sig, stort set, at være rigtige. Det eneste punkt, hvor Dragsdahl ikke ville vedgå, var, at han havde fået penge. Jeg vil være så fræk, i hvert fald i denne forsamling, og sige, at det er formentlig, fordi PET ikke er i stand til at bevise, fordi bogholderiet, det befinder sig i KGB's hovedkvarter i Moskva, og det har PET ikke adgang til. Jeg er helt sikker – jeg kan ikke vide det – men jeg er ret sikker på, at Gordijevskij også på det tidspunkt, også på det punkt taler sandt.

[Udtalelse fremsat under frokostsymposium den 2007.05.10 arrangeret af "CEPOS Center for Politiske Studier" (bilag 026 – Rb. I / 62) + bånd.]

Fælles for de to sager er ikke mindst det forhold, at G's oplysninger kunne bekræftes af PET's egen efterforskning.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 01, afsnit 03 f.nd.]

Og det er direkte forkert, når man påstår, at PET hovedsagelig kun havde Gordijevskij-materialet at støtte sig til. Det var som sagt PET's egen årelange og grundige efterforskning, der bekræftede Gordijevskijs oplysninger.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 04, afsnit 02 f.ov.]

Man forstår Jørgen Dragsdahls glæde over kommissionens taskenspilleri. Han er selv ekspert på området. Men det har som sagt ikke interesseret Den kongelige Kommission.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 04, afsnit 01 f.nd.]

02. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen idømmes straf – principalt en betinget frihedsstraf og en tillægsgbøde, subsidiært en bøde i medfør af straffelovens § 268 og/eller § 267.
03. De ærefornærmende sigtelser kendes ubeføjet, jfr. straffelovens § 273, stk. 1.
04. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen tilpligtes helt eller delvis in solidum med sagsøgte (2) - (5) at betale sagsøger kr. 400.000,00 i godtgørelse for den skete krænkelse med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 250.000,00 regnet fra udtagelsen af stævning og af kr. 150.000,00 fra den 23. april 2007.

Subsidiært:

01. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen tilpligtes at anerkende, at have fremsat og udbredt de nedenfor anførte sigtelser for forhold, der er egnet til at nedsætte sagsøgeren i medborgeres agtelse:

Dragsdahl har senere pralet af, at han fik tilkendt et "efter danske forhold pænt beløb og en total tilbagekaldelse af alle beskyldninger fra Ekstra Bladet." Han fik 125.000 kr. I dag kan det dokumenteres, at en stor del af oplysningerne i Ekstra Bladets artikler var sande

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. I / 08 pag. 03, afsnit 03 f.ov.)]

Dragsdahl har selv givet udtryk for, at han "ser frem til, at historikere får adgang til de primære kilder, så diverse myter kan blive afkræftet." Her følger afkræftelsen af den myte, Dragsdahl selv har kunnet fremlægge i kraft af de lukkede arkiver.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. I / 08 pag. 03, afsnit 04 f.ov.)]

Dragsdahl indrømmede nu, at et af hans møder med føringsofficeren Vladimir Minin var blevet forlagt til Roskilde. Som grund angav han, at de to ikke havde ønsket at blive genkendt. Han oplyste ikke hvorfor.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 03, spalte 03.]

PET mente, at Dragsdahl i virkeligheden var gået langt videre i sit samarbejde med KBG, end han nu ville være ved. PET's formål med 1986-samtalen var at give ham en advarsel ved at afsløre, at man var vidende om hans konspirative omgang med KGB-officerer i Danmark og i udlandet.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 03, spalte 04.]

PET's fortrolige konklusion til eget brug lød således: "Set med KGB-briller har D[ragsdahl]s position [...] været ualmindelig nyttig. Det er ikke uden grund, at han på et tidspunkt i Centret blev benævnt som "nr. 1" i Danmark, men hvor meget man reelt har fået ud af denne agent, kan der kun gisnes om." Dragsdahl var altså ifølge både KGB og PET KGB-agent.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 05 afsnit 01f.nd.)

DIIS-UDREDNINGENS BILLEDE af Dragsdahls meriter er så tilslørende, at det må betegnes, som vildledende. Det hedder blot, at han var "i PETs søgelys i kraft af sine nære kontakter til østblokkens pressefolk såvel i Danmark som i Sovjetunionen."(7) Men der er intet om hans konspirative omgang med KGB-føringsofficerer i Danmark og i udlandet. Og det forties, at PET karakteriserede Dragsdahl som agent. Selv om de danske efterretningstjenester via Gordejevskij fik "en enestående indsigt" i Sovjetunionens operationer i Danmark, er hans oplysninger ikke anvendt, og han er heller ikke som Dragsdahl blevet interviewet i forbindelse med udredningen. DIIS-udrederne har set det samme materiale i PET's arkiv, som denne artikel bygger på, og må derfor vide, at PET anså Jørgen Dragsdahl for at være KGB-agent. Alligevel har man valgt at fortie dette forhold.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 06 afsnit 01 .ov.)

Det er i øvrigt ikke kun Dragsdahl-sagen, som mildt sagt er mangelfuldt belyst i DIIS-udredningen Danmark Under Den Kolde Krig. Det samme gør sig gældende for adskillige andre [her kursiveret] af KGBs danske agenter, villige hjælpere, meddelere og samtalepartnere.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1/08 pag. 06 afsnit 02 f.ov.)

Da jeg første gang for omkring to år siden læste de relevante dokumenter i PETs arkiv, blev jeg målløs. Ekstra Bladets påstande var i alt væsentligt sande, og Dragsdahl havde på falsk grundlag fået lukket munden på bladet og endda uretmæssigt fået en stor sum penge presset ud af avisen.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1/18, pag. 02, afsnit 04 f.ov.)

Jeg var naturligvis spændt på at se, hvordan den omfattende DIIS-udredning ville behandle denne sag. Udredningen blev offentliggjort i sommeren 2005 og endnu engang blev jeg målløs: I stedet for at give en retvisende fremstilling af Dragsdahls hemmelige (konspirative i PET-jargon) møder med sine føringsofficerer i Danmark og i udlandet, er udredningen fuldkommen tavs.

[Morgenavisen Jyllands-Posten, Internetavisen 2007.01.19, pag. 01, afsnit 03 f.nd.]

Dragsdahl er ganske vist nævnt flere gange i udredningen, men læseren bliver holdt i uvidenhed om arten af hans forhold til KGB, og det forties ganske, at både KGB og PET betegnede ham som agent.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 06 f.ov.]

Efter alt at dømme var det lykkedes Dragsdahl at forskrække PETs ledelse med henvisninger til krænkelse af privatlivets fred og rigets sikkerhed og andet godt fra havet.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 02 f.nd.]

Da Dragsdahl om fredagen blev kontaktet af Jyllands-Posten og fik avisens resumé af min artikel, videresendte han den omgående til PET. Formentlig har han også som tidligere mobiliseret indflydelsesrige politikere og embedsmænd. Det var altså den ifølge PET tidligere KGB-agent, det fik PET til at forsøge at bremse min artikel om agenten.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.19 (bilag 004 – Rb. 1 / 18, pag. 02, afsnit 01 f.nd.]

Og min kritik af DIIS-udredningen går på, at den fortier, at PET karakteriserede Dragsdahl som "agent", selv om DIIS-udrederne havde kendskab til PETs vurdering. Jeg mener naturligvis heller ikke, at en PET-medarbejders vurdering er det endelige bevis for noget som helst. Men PETs opfattelse kom jo ikke ud af den blå luft - det var en konklusion, der blev nået, efter at Dragsdahl skridt for skridt blev nødt til at vedgå en række konspiratoriske møder (som han først havde forsøgt at lyve sig fra), fordi PET var i stand til at dokumentere disse ting.

Og en hovedkilde til PETs viden var, som alle ved, dobbeltagenten Oleg Gordijevskij.

[Weekendavisen for den 2007.02.09 (bilag 014 – Rb. 1 / 44, pag. 01, afsnit 01 f.nd.]

Jeg har f.eks. påvist, at JD i sin gengivelse af en amerikansk artikel skrev det stik modsatte af, hvad den pågældende artikel indeholdt. Dvs. jeg påviste, at han bedrev desinformation eller for at sige det ligeud: Udbredte løgn. Og det er ikke et enestående tilfælde.

[INTERNETAUSEN Jyllands-Posten for den 2007.02.27 (bilag 17 – Rb. 1 / 53, pag. 02, afsnit 02 f.ov.]

Alle de oplysninger, som PET oprindeligt havde fået fra Gordijevskij, de viser sig, stort set, at være rigtige. Det eneste punkt, hvor Dragsdahl ikke ville vedgå, var, at han havde fået penge. Jeg vil være så fræk, i hvert fald i denne forsamling, og sige, at det er formentlig, fordi PET ikke er i stand til at bevise, fordi bogholderiet, det befinder sig i KGB's hovedkvarter i Moskva, og det har PET ikke adgang til. Jeg er helt sikker – jeg kan ikke vide det – men jeg er ret sikker på, at Gordijevskij også på det tidspunkt, også på det punkt taler sandt.

[Udtalelse fremsat under frokostsymposion den 2007.05.10 arrangeret af "CEPOS Center for Politiske Studier" (bilag 026 – Rb. 1 / 62) + bånd.]

02. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen idømmes straf – principalt en betinget frihedsstraf og en tillægsbøde, subsidiært en bøde i medfør af straffelovens § 268 og/eller § 267.
03. De ærefornærmende sigtelser kendes ubeføjet, jfr. straffelovens § 273, stk. 1.
04. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen tilpligtes at anerkende, at have været uberettiget til at fremsætte de nedenfor anførte udsagn:

”Arkiverne har vist, at Jørgen Dragsdahl var KGB-agent,” siger Bent Jensen, som beskriver resultaterne af sine arkivstudier i en artikel i denne avis.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 001 – Rb. 1 / 05 pag. 01 m.)]

Informations tidligere chefredaktør Torben Krogh kom Dragsdahl til undsætning ved at hævde, at enhver redaktør kunne stemples som indflydelsesagent, fordi det hørte med til jobbet at lade sig bespise af udenlandske diplomater. Krogh mente, at han selv havde fået ”et usædvanligt godt indblik i de overvejelser og motiver, ”der prægede Kremls politik. Hverken Krogh eller andre KGB-kontaktpersoner har dog kunnet påvise en eneste lille oplysning, som resultat af kontakterne. Oplysningerne gik den anden vej.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.14 (bilag 003 – Rb. 1 / 08 pag. 02, afsnit 02 f.ov.)]

Jørgen Dragsdahl bedrev under Den Kolde Krig kampagnejournalistik på basis af falske dokumenter fremstillet af KGB, og dagbladet Information hvor han var ansat, bragte falske spionanklager mod sovjetiske systemkritikere. Det var DESINFORMATION.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 01, afsnit 01 f.ov.)]

Dragsdahl og Information lod altså offentligheden forstå, at der efter alt at dømme var tale om et autentisk, amerikansk dokument, og at USA stod bag marxistiske terrorbanders likvideringer og andre forbrydelser i Europa.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 02, afsnit 03 f.nd.)]

Der er imidlertid intet hos Gates om dobbeltbeslutningens ”katastrofale følger”. Det er helt Dragsdals egen opfindelse.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 04, afsnit 03 f.ov. in fine.)]

Dragsdahls brug af Gordijevskij er lige så betændt. Gordijevskijs fremstilling tegner et billede, der for det første understreger, at der ikke var vestlige planer om et kernevåbenangreb på Sovjetunionen; og at det for det andet var den sovjetiske ledelses egne

konspirationsforestillinger og forfølgelsesvanvid, der frembragte frykten for et vestligt angreb.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 04, afsnit 04 f.ov.)

Her var intet at misforstå. Dragsdahls artikel var 100 pct. ren eller rettere beskidt desinformation.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.01.26 (bilag 008 – Rb. 1 / 34, pag. 05, afsnit 02 f.ov.)

For mig, der altså ikke er jurist, er det som samfundsborger forbløffende, at der blandt jurister kan herske uklarhed om, hvorvidt det er strafbart eller ej at arbejde for en fremmed efterretningstjeneste ved – mod eller uden betaling – at tjene denne magts interesser f.eks. via desinformation.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.ov.)

Er årelange, intensive og lyssky kontakter til diverse agenter for en totalitær, fjendtlig magt at betragte som omfattet af ”privatlivets fred”?

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 04 f.ov.)

Dragsdahl forsøger nu at vinde sympati ved at fremstille sig selv som et patriotisk ”vidne”, der af egen drift i sin tid henvendte sig til PET for med sine oplysninger at hjælpe den danske hemmelige tjeneste i dens arbejde. Han henvendte sig imidlertid, fordi han følte jorden brænde under sig, idet han var blevet bekendt med, at PET havde ham i søgelyset.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.nd.)

Han fortav sine konspirative møder med KGB-agenter på mystiske steder i Danmark og i udlandet. Han bekræftede dem først – og meget modstræbende – otte måneder senere, da han blev tilsagt af PET, og punkt for punkt måtte indrømme de forhold, tjenesten var vidende om og håndfast kunne dokumentere.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 02, afsnit 02 f.nd.)

Det var i kraft af politisk beskyttelse, at Dragsdahl dengang kunne triumfere, og at der blev begået en uret mod Ekstra Bladet og dets dygtige journalister. Har dette forhold slet ingen interesse? Er der slet ingen kollegial harme over, at kolleger dengang blev ofre for et justitsmord? Tilsyneladende ikke. Ekstra Bladet er jo ikke som Information en fin, intellektuel og venstreorienteret avis, der læses af de kloge på universiteterne og andre fine steder.

[Internetavisen Jyllands-Posten 2007.02.07 (bilag 016 – Rb. 1 / 43, pag. 03, afsnit 03 f.nd.)

I det følgende vil jeg forholde mig til nogle få eksempler på JDs utrolig betændte forhold til sandheden – det der i KGB-jargon hedder desinformatsija.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. 1 / 61, pag. 01, afsnit 02 f.nd.]

I skrivelsen hedder det, at PET ikke ”umiddelbart” mener sig i

stand til at afgøre, om referatet udtrykker institutionens opfattelse eller alene en medarbejders personlige vurdering. Ved at klippe og klistre får JD det til, at skrivelsen fastslår, at referatet "alene" er "udtryk for den pågældende medarbejders personlige vurdering af sagen". En 100 pct. løgn.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 02, afsnit 02 f.ov.]

Harris kritiserede derimod venstreorienterede for konsekvent at have haft en forkert opfattelse af Sovjetunionen og for at have talt for tilpasning. Den kolde Krig var endt med en drønende sejr for "den demokratisk-kapitalistiske ideologi og dens system". Dragsdahls artikel var 100 pct. ren – eller rettere – snavset desinformation.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 02, afsnit 04 f.ov.]

JDs hykleri er kvalmende. Det var et skændigt makværk, som KGB ikke kunne have lavet bedre.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 03, afsnit 04 f.nd.]

De fem eksempler er kun et mindre udvalg af JDs mangeårige desinformations-virksomhed. Og de er ikke de værste.

[Information for den 2007.05.02 – bilag 222 – Rb. I / 61, pag. 03, afsnit 02 f.nd.]

Fælles for de to sager er ikke mindst det forhold, at G's oplysninger kunne bekræftes af PET's egen efterforskning.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 01, afsnit 03 f.nd.]

Og det er direkte forkert, når man påstår, at PET hovedsagelig kun havde Gordijevskij-materialet at støtte sig til. Det var som sagt PET's egen årelange og grundige efterforskning, der bekræftede Gordijevskijs oplysninger.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 04, afsnit 02 f.ov.]

Man forstår Jørgen Dragsdahls glæde over kommissionens taskespilleri. Han er selv ekspert på området. Men det har som sagt ikke interesseret Den kongelige Kommission.

[Morgenavisen Jyllands-Posten for den 2009.07.18 – bilag 186 – Rb. II / 28, pag. 04, afsnit 01 f.nd.]

05. Sagsøgte, professor emeritus, dr.phil. Bent Jensen tilpligtes helt eller delvis in solidum med sagsøgte (2) - (5) at betale sagsøger kr. 400.000,00 i godtgørelse for den ved de påklagede udsagn påførte krænkelse med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 250.000,00 regnet fra udtagelsen af stævning og af kr. 150.000,00 fra den 23. april 2007.

For så vidt angår de sagsøgte, ansvarshavende chefredaktør Carsten Juste, redaktionschef John Hansen, journalist Jette Elbæk Maressa og journalist

Sanne Gram:

01. De sagsøgte, ansvarshavende chefredaktør Carsten Juste, redaktionschef John Hansen, journalist Jette Elbæk Maressa og journalist Sanne Gram tilpligtes at anerkende, at have fremsat og udbredt de nedenfor anførte sigtelser for forhold, der er egnet til at nedsætte sagsøgeren i medborgeres agtelse:

**Forsker anklager
journalist for
KGB-samarbejde**

Den Kolde Krig: Historieprofessor Bent Jensen har som den første gennemgået Politiets Efterretningstjenestes dokumenter om journalist Jørgen Dragsdahl: Han var agent for KGB, konkluderer professoren. Dragsdahl erkender betænkelig nærkontakt med KB; men afviser agentanklage og beskylder Bent Jensen for fusk.
[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14, Forsiden: Overskrift og brødtekst.]

Foto/Fotostat udvisende sagsøger med et "KGB-slips".

(Af John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram)
Journalist Jørgen Dragsdahl var agent for Sovjetunionens efterretningstjeneste KGB, i 1970'erne og 1980'erne. Så værdifuld på den anden side af jermtæppet, at KGB's hovedkvarter i Moskva kaldte Dragsdahl for "nr. 1" i Danmark.
Det er historikeren, professor ved Syddansk Universitet Bent Jensens konklusion, efter at han som den første har haft adgang til dokumenter om Dragsdahl-sagen i PET's arkiver.
"Arkiverne har vist, at Jørgen Dragsdahl var KGB-agent", siger Bent Jensen, som beskriver resultaterne af sine arkivstudier i en artikel i denne avis.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14, Forsiden sp. 01.]

Morgenavisen Jyllands-Posten har talt med flere kilder, som kender til sagen. Deres samstemmende billede er, at grænsen til egentlig agentvirksomhed er hårfin, men flere fremhæver samtidig, at tilfældet Dragsdahl er et klassisk eksempel på, hvordan den kommunistiske påvirkning under Den Kolde Krig foregik.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 01.]

De kaldte ham

nr. 1

< Foto/Fotostat. >

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 02 f.ov.]

Den Kolde Krig: Var
Jørgen Dragsdahl
sovjetisk agent i

1980'erne? Mistanken mod den kendte Information-journalist har været luftet før - og afvist af retten - men i dag fremlægger professor Bent Jensen nye oplysninger. Det fremgår af nyåbnede arkiver, at Politiets Efterretnings-tjeneste overvågede Jørgen Dragsdahl og i interne dokumenter beskrev ham som agent. KGB-hovedkvarteret i København kaldte ham ifølge PET "nr. 1" i Danmark.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 02, sp. 00.]

Bent Jensen er i gang med et større forskningsprojekt om Danmark under Den Kolde Krig. Han har valgt særskilt at offentliggøre sine fund om Jørgen Dragsdahl i denne redegørelse, hvor han også går i rette med DIIS-udredningen. "Danmark under Den Kolde Krig". DIIS-forskerne har haft adgang til det samme afklassificerede arkivmateriale som Bent Jensen, men de nævner ikke, at PET omtalte Jørgen Dragsdahl som "agent" for KGB.

[Morgenavisen Jyllands-Posten 2007.01.14: Sektion Indblik pag. 02, sp. 00.]

02. De sagsøgte, ansvarshavende chefredaktør Carsten Juste, redaktionschef John Hansen, journalist Jette Elbæk Maressa og journalist Sanne Gram idømmes straf i medfør af straffelovens § 267.
03. De ærefornærmende sigtelser kendes ubeføjet, jfr. straffelovens § 273, stk. 1.
04. De sagsøgte, ansvarshavende chefredaktør Carsten Juste, redaktionschef John Hansen, journalist Jette Elbæk Maressa og

journalist Sanne Gram tilpligtes helt eller delvis in solidum med sagsøgte Bent Jensen at betale sagsøger kr. 400.000,00 i godtgørelse for den skete krænkelse med tillæg af sædvanlig procesrente af kr. 250.000,00 regnet fra udtagelsen af stævning og af kr. 150.000,00 fra den 23. april 2007.

De sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Ekstra-Blads sagen

Den 5. januar 1992 bragte Ekstra Bladet en artikel skrevet af journalist Jakob Andersen, med overskriften "Jørgen Dragsdahl arbejdede i ... Redaktør på Information var KGB-Spion" og hvoraf bl.a. fremgik:

"Oleg Gordijevskij fortæller: - Da Stanislav Tjebotok [note 01.] havde fået godt fat i Dragsdahl [note 02.], begyndte han at give ham ideer til, hvad han skulle skrive i Information, når han behandlede storpolitiske og militære emner. Han gav ham fakta, og han gav ham argumenter. ...

... Mikhail Petrovitj Ljubimov, blev så fascineret af ham, at han selv overtog ham - det vil sige: Ljubimov blev hans føringsofficer (case-officer) ...

Aften efter aften sad Tjebotok og Ljubimov og snakkede om, hvad de skulle fodre ham med næste gang. ...

Da KGB-stationen i København rigtig havde fået lassoen om Informations medarbejder, blev Dragsdahl en celeber agent på de indre linjer. Man tildelte ham kodenavnet "STOT", og hver gang han skrev en artikel i Information, der indeholdt oplysninger fra KGB, skete følgende

1. Tjebotok og Ljubimov læste og analyserede artiklen.
2. Der blev sendt et telegram til Center, nærmere betegnet: Første Hoveddirektorat i KGB-hovedkvarteret i Moskva. Telegrammet indeholdt et resume af artiklen og påviste KGB's indflydelse.
3. Senere blev hele artiklen sendt til Center ad de sædvanlige KGB-kanaler.

...
I Ekstra Bladet beskrev vi forleden en stor KGB-operation rettet imod Statsministeriet og Udenrigsministeriet. Meningen var, at de skulle aflyttes, infiltreres og tømmes for hemmeligheder.

...
I et dokument til Center (Nr. 687/PR af 13. oktober 1976. Top Hemmeligt) nævner Ljubimov Dragsdahl under hans kodenavn "STOT" som en af dem, man vil bruge til at skaffe oplysninger om de to ministerier. Det er Gordijevskij, der har identificeret "STOT" som værende Dragsdahl."

Artiklen blev fulgt op med en artikel af 6. januar 1992, hvor det under overskriften "Minister lod Dragsdahl slippe" var anført:

"Ekstra Bladet er vidende om, at sagen om Jørgen Dragsdahl har været forelagt justitsministeren og regeringen til afgørelse, og alt tyder således på, at det gik ham som Arne Herløv Petersen."

Artiklerne blev kommenteret i Information den 7. januar 1992 i en artikel med overskriften "Justitsministre kender intet til spion-sag mod Dragsdahl." Af artiklen fremgår blandt andet:

"Såvel borgerlige som socialdemokratiske justitsministre fra 1973 til 1989 afviser, at de på noget tidspunkt har været inde på overvejelser om at rejse tiltale imod Informations udenrigs- og sikkerhedspolitiske medarbejder Jørgen Dragsdahl, for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om spionage.

...

Men ingen af de forhenværende justitsministre, Information har talt med, kan bekræfte Ekstra Bladets historie om, at "det samme var tilfældet i sagen om Jørgen Dragsdahl". De kender intet til nogen "sag".

..."

Artikler med lignende indhold blev samme dag bragt i Berlingske Tidende, Politikken, B.T., og Det Fri Aktuelt.

Den 22. januar 1992 udtog Jørgen Dragsdahl stævning mod Ekstra Bladet i anledning af de bragte artikler. I perioden herefter fortsatte artikelserien i såvel Ekstra Bladet som i andre aviser.

I december 1994 blev den af Jørgen Dragsdahl anlagte sag forliget. Af forligserklæringen fremgår :

"FORLIGSERKLÆRING

De sagsøgte beklager uforbeholdent over for sagsøgeren de i Ekstra Bladet's artikler i årene 1992 og 1993 fremsatte udtalelser om redaktør Jørgen Dragsdahl, som i de nævnte artikler blev beskyldt for at have været spion respektive agent for KGB, for at have modtaget betaling fra KGB, samt for at have medvirket til spredning af desinformation for Sovjetunionen.

Ekstra Bladet betaler til sagsøgeren en af retten fastsat godtgørelse.

Ekstra Bladet betaler til sagsøgeren sagsomkostninger som af retten fastsat.

Parterne er enige om, at rettens fastsættelse af, hvad der vil skulle tilsvares i godtgørelse og sagsomkostninger, er endelig og ikke kan indbringes for Højesteret.

Nærværende erklæring offentliggøres i Ekstra Bladet inden en uge efter forligets indgåelse.

Parterne er forpligtet til ikke i forbindelse med forligets offentliggørelse at kommentere forliget og/eller sagen, ligesom de forpligter sig til ikke at offentliggøre de ovenfor nævnte af retten fastsatte beløb.

På vilkår som således udvist hæves den af sagsøgeren imod de sagsøgte anlagte injuriersag.

...

Bent Falbert, Sven Ove Gade, Jakob Andersen, Vladimir Pimonov, Jørgen Dragsdahl."

Forliget blev offentliggjort i Ekstra Bladet den 17. december 1994.

Bent Jensens artikler i 2007

Den 14. januar 2007 bragte Jyllands-Posten en række artikler under overskrifterne "Forsker anklager journalist for KGB-samarbejde." af John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram, "At være eller ikke være ... AGENT." af John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram, "De kaldte ham nr. 1" af Bent Jensen, og "PET-chef svarer ikke på spørgsmål" af John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram. Alle vedrørende Bent Jensens udsagn om, at det af PET-arkiverne fremgår, at Jørgen Dragsdahl havde været KGB agent.

Af Bent Jensens artikel "De kaldte ham nr. 1" fremgik bl.a.

"Den 5. januar 1992 hævdede Ekstra Bladet, at udenrigsredaktør på dagbladet Information, Jørgen Dragsdahl, havde været KGB-spion. Den afhoppede tidligere KGB-officer Oleg Gordijevskij var hovedkilden til bladets påstand, men det hed i artiklen, at Gordijevskijs oplysninger var blevet "bekræftet andre steder," og at både den britiske og den danske efterretningstjeneste var i besiddelse af oplysningerne. Dragsdahl skulle ifølge bladet i begyndelsen af 1980'erne have holdt konspiratoriske møder med KGB-officerer bl.a. i Budapest og Wien og fået penge for sit arbejde. Artiklerne var konkrete og detaljerede med hensyn til mødesteder og navne på sovjetiske føringsofficerer. Ud over Gordijevskijs udsagn blev der ikke fremlagt dokumentation for oplysningerne. Bladet synes at have forventet, at Dragsdahl efter afsløringen ville vedgå sit samarbejde med KGB.

...

Ekstra Bladets beskyldninger vakte voldsomt røre, ikke mindst i journalistkredse. Information, der tidligere havde benyttet Oleg Gordijevskij som sandhedsvidne, forsøgte nu at uskadeliggøre den tidligere KGB-officer. Chefredaktør Lasse Ellegaard stemplede Gordijevskij som landsforræder, og en af bladets medarbejdere, kaldte ham "en kriminel russer" og "en landsforræderisk opportunist. Berlingske Tidende tog også aktivt del i bestræbelserne på at neutralisere både Gordijevskij og Ekstra Bladet ved at bringe et manipuleret interview med Gordijevskij, hvori denne angiveligt fordømte Ekstra Bladets anvendelse af hans oplysninger. Informations tidligere chefredaktør Torben Krogh kom Dragsdahl til undsætning ved at hævde, at enhver redaktør kunne stemples som indflydelsesagent, fordi det hørte med til jobbet at lade sig bespise af udenlandske diplomater. Krogh mente, at han selv havde fået "et usædvanligt godt indblik i de overvejelser og motiver," der prægede Kremls politik. Hverken Krogh eller andre KGB-kontaktpersoner har dog kunnet påvise en eneste lille oplysning, som resultat af kontakterne. Oplysningerne gik den anden vej.

Dragsdahl reagerede ved at udsende en erklæring den 5. januar: "På eget initiativ optog jeg tidligt i 1985 forbindelse med Politiets Efterretningstjeneste efter en række ubehagelige oplevelser [...] Under møder i Politiets Efterretningstjeneste har jeg dengang detaljeret beskrevet kontakter med formodede KGB-folk. Dette skete før dobbeltagenten Oleg Gordijevskijs flugt til Vesten i sommeren 1985. I 1986 gjorde Politiets Efterretningstjeneste mig opmærksom på samtlige Gordijevskijs påstande og jeg besvarede en række spørgsmål." I erklæringen afviste han at have mødt KGB-officeren Mikhail Ljubimov i Budapest, som påstået af Ekstra Bladet. Han afviste ligeledes at have modtaget penge af KGB.

...

Dragsdahl har senere prælet af, at han fik tilkendt et "efter danske forhold pænt beløb og en total tilbagekaldelse af alle beskyldninger fra Ekstra Bladet". Han fik 125.000 kr. I dag kan det dokumenteres, at en stor del af oplysningerne i Ekstra Bladets artikler var sande.

...

Dragsdahl har selv givet udtryk for, at han "ser frem til, at historikere får adgang til primære kilder, så diverse myter kan blive afkræftet." Her følger afkræftelsen af den myte, Dragsdahl selv har kunnet fremstille i kraft af de lukkede arkiver.

...

Gordijevskij har sagt, at Dragsdahl blev anvendt til "aktive foranstaltninger" dvs. påvirkning af den offentlige mening. (3) KGB var ifølge Gordijevskij interesseret i Dragsdahl på grund af dennes stærkt anti-amerikanske holdninger. Dragsdahl kaldte bl.a. præsident Reagan "et lallende fjols" og han beskyldte Jyllands-Posten for at svigte den journalistiske uafhængighed ved at "plapre løs med NATOs seneste påfund." KGB-officeren Ljubimov har fortalt, at han satte pris på Dragsdahls artikler, fordi de var venstreorienterede og grundige, at han mødtes med Dragsdahl på ambassaden og på restauranter, hvor han tog godt for sig af de våde varer. Men der var angiveligt ingen hemmelige møder uden for København. (4) De sovjetiske agenter stod på pinde for den danske journalist, når han ønskede artikler oversat til dansk i en fart. Og de arrangerede gratis rejser og indbød Dragsdahl til møder og foranstaltninger i Sovjetunionen i lange baner.

...

På det tidspunkt havde PET for længst fundet ud af, at Dragsdahl gennemførte konspirative møder med en KGB-officer i Danmark. Det fremgår af PETs papirer, at man allerede i 1982 havde opdaget, at KGB-agenten Vjateslav Katerinkin regelmæssigt mødtes hemmeligt uden for København med en ukendt person. Da Katerinkin meget professionelt var i stand til at "afryste" PETs observatører, måtte kontaktpersonen ifølge PET være en agent. I marts 1983 lykkedes afrystningen ikke, og kontaktpersonen blev identificeret som Jørgen Dragsdahl. Han gennemførte et konspirativt møde med sin føringsofficer først på Farum station og derpå i et tog på strækningen Farum-København.

...

I marts 1986 blev Dragsdahl imidlertid tilsagt til en ny samtale med PETs chef, der ønskede at konfrontere ham med nye oplysninger, som Gordijevskij havde givet om Dragsdahls forbindelser "med dybt konspirative elementer" til en række medarbejdere ved KGB-residenturet i København. PET ville nu også røbe, at man for længst selv havde afsløret Dragsdahls lyssky møder. Ved ankomsten til mødet med PET i marts 1986 var Dragsdahl ifølge mødereferatet tydeligt nervøs. Han forsøgte at tænde en cigaret i den forkerte ende, og han talte med lav, usikker stemme. Han fik at vide, at PET i forbindelse med Oleg Gordijevskijs afhøring havde fået oplysninger om hans KGB-forbindelser. Disse oplysninger ville man gerne drøfte nærmere og sammenholde med sidste års samtaler om diverse sovjetiske diplomaters aktiviteter.

Dragsdahl "indrømmede" nu, at et af hans møder med føringsofficeren Vladimir Minin var blevet forlagt til Roskilde. Som grund angav han, at de to ikke havde ønsket at blive genkendt. Han oplyste ikke hvorfor. Senere indrømmede han også, at han i sin tid som korrespondent i USA 1980-1981 havde mødtes med Vladimir Minin i Wien. Når mødet fandt sted dér, skyldtes det angiveligt, at han af skattemæssige årsager ikke kunne vise sig i Danmark. Mødets formål havde ifølge Dragsdahl blot været at holde forbindelsen ved lige og at udveksle almindelige politiske synspunkter. Da PET foreholdt ham oplysningen fra Gordijevskij om endnu et møde i Wien i efteråret 1982, måtte Dragsdahl også bekræfte dette. På dette tidspunkt havde Minin forladt Danmark, og PET mente, at det lød noget flot, at KGB ville ofre penge på at sende en officer fra Moskva til Wien blot for at holde kontakten ved lige med en person, der nu opholdt sig i USA.

...

Selv om der var tale om en meget blød afhøring, vedgik Dragsdahl alle Gordijevskijs

oplysninger med undtagelse af oplysningen om pengene, han skulle have fået i USA. Han gled imidlertid af, når det drejede sig om indholdet af møderne med KGB-officerer ved at hævde, at han intet kunne huske. PET mente, at Dragsdahl i virkeligheden var gået langt længere i sit samarbejde med KGB, end han nu ville være ved. PETs formål med 1986 samtalen var at give ham en advarsel ved at afsløre, at man var vidende om hans konspirative omgang med KGB-officerer i Danmark og i udlandet.

PETs fortrolige konklusion til eget brug lød således: "Set med KGB-briller har D[ragzdahl]s position [...] været ualmindelig nyttig. Det er ikke uden grund, at han på et tidspunkt i Centret blev benævnt som "nr. 1" i Danmark, men hvor meget man reelt har fået ud af denne agent, kan der kun gisnes om." Dragsdahl var altså ifølge både KGB og PET KGB-agent.

DIIS-UDREDNINGENS BILLEDE af Dragsdahls meriter er så tilslørende, at det må betegnes, som vildledende. Det hedder blot, at han var "i PETs søgelys i kraft af sine nære kontakter til østblokkens pressefolk såvel i Danmark som i Sovjetunionen."⁽⁷⁾ Men der er intet om hans konspirative omgang med KGB-føringsofficerer i Danmark og i udlandet. Og det forties, at PET karakteriserede Dragsdahl som agent. Selv om de danske efterretningstjenester via Gordejvskij fik "en enestående indsigt" i Sovjetunionens operationer i Danmark, er hans oplysninger ikke anvendt, og han er heller ikke som Dragsdahl blevet interviewet i forbindelse med udredningen. DIIS-udrederne har set det samme materiale i PET's arkiv, som denne artikel bygger på, og må derfor vide, at PET anså Jørgen Dragsdahl for at være KGB-agent. Alligevel har man valgt at fortie dette forhold.

Det er i øvrigt ikke kun Dragsdahl-sagen, som er mildt sagt er mangelfuldt belyst i DIIS-udredningen Danmark Under Den Kolde Krig. Det samme gør sig gældende for adskillige andre af KGBs danske agenter, villige hjælpere, meddelere og samtalepartnere."

Forud for offentliggørelsen af artiklen havde redaktionschef John Hansen den 11. januar 2007 kl. 14.12 sendt en e-mail til Jørgen Dragsdahl, hvori han anmodede om Jørgen Dragsdahls eventuelle kommentarer til de forhold Bent Jensen agtede at fremdrage i artiklen "De kaldte ham nr. 1". I mailen blev fastsat frist til næste dag kl. 9.00. Jørgen Dragsdahl svarede samme dag kl. 18.32 ved en mail med følgende indhold

"Som sagt kontaktede jeg PET. I morgen tidlig får jeg formentlig sagens akter til gennemlæsning på PET.

Jeg kan naturligvis ikke vide, hvorvidt dit referat af BJ er korrekt. Men hvis vi ser bort fra de stærkt insinuerende formuleringer, så er der på mindst 17 punkter faktuelle fejl og groft misvisende fremstilling. Hvorvidt skylden er din, BJ's eller PET's kan jeg ikke vide. Men det vil et dyk ned i akterne vel afklare. Vi kan derfor ikke tale sammen kl. 9.00. Tidligst efter 12.00. Jeg skal undervise i Humlebæk fra 14.00 til 16.00 – så det bliver en rodet dag. Hvis du ringer efter 12.00 vil kvaliteten af samtalen blive derefter – præget af togtransport mm."

John Hansen fastholdt, at bemærkningerne skulle meddeles senest om fredagen, da artiklerne ville blive bragt i søndagsudgaven af Jyllands-Posten. Parterne korresponderede herefter yderligere i løbet af fredagen. Af korrespondancen fremgår blandt andet:

E-mail af 12. januar 2007 kl. 09.26 fra Jørgen Dragsdahl til John Hansen:

"Vedhæftet en i al hast skrevet gennemgang af det første i BJ's artikel. Der kunne skrives mange flere sider.

Der er intet nyt i hans artikel. Alt har været fremme i ovennævnte processer. Det eneste nye er, at han forvansker og misbruger informationer, som jeg angiveligt selv er kilde til. Desuden kan han gengive ekstremt ufunderede spekulationer, som jeg ikke er blevet konfronteret med direkte af PET – og som må være en enkelt persons påstande uden så megen substans, at man i PET fandt det nødvendigt med en formel sag. Det havde dog spekulationernes indhold taget i betragtning, været det eneste rigtige. Der er tilsyneladende intet belæg for, at den konservative Schlüter-regering skulle have blokeret en sådan sag – som unægtelig ville have passet i dens politiske kram."

E-mail af 13. januar 2007 kl. 11.42 fra John Hansen til Jørgen Dragsdahl:

"Hermed som aftalt interviewet. Jeg har til morgen fundet en fejl i et årstal – den sidste samtale hos PET foregik naturligvis i 1986, ikke 1985.

..."

E-mail af 13. januar 2007 kl. 12.20 fra Jørgen Dragsdahl til John Hansen:

"Tak. Måske har du ikke brug for rosen, men professionelt set, så har du været præcis og loyal mod det sagte – i både væsentlighed og indhold. Det er alt sammen alligevel ubehageligt og skadeligt, men det kunne være værre (jvfr. EB.)

Jeg håber meget, at Farum-sagen kommer med i avisen. De(t) er en vigtig illustration af forskellen mellem hvad man selv oplever og andre ser."

Den 19. januar 2007 fik Bent Jensen i Jyllands-Posten bragt en kronik under overskriften "Kronik: Mens jeg venter på politiet", hvori blandt andet anføres:

"Da jeg første gang for omkring to år siden læste de relevante dokumenter i PETs arkiv, blev jeg målløs. Ekstra Bladets påstande var i alt væsentligt sande, og Dragsdahl havde på falsk grundlag fået lukket munden på bladet og endda uretmæssigt fået en stor sum penge presset ud af avisen.

Jeg var derfor naturligvis spændt på at se, hvordan den omfattende DIIS-udredning ville behandle denne sag. Udredningen blev offentliggjort i sommeren 2005 og endnu engang blev jeg målløs: I stedet for at give en retvisende fremstilling af Dragsdahl hemmelige (konspirative i PET-jargon) møder med sine føringsofficerer i Danmark og i udlandet, er udredningen fuldkommen tavs.

Dragsdahl er ganske vist nævnt flere gange i udredningen, men læseren bliver holdt i uvidenhed om arten af hans forhold til KGB, og det forties ganske, at både KGB og PET betegnede ham som agent.

...

Og hermed er vi tilbage ved PETs telefonopkald sidste fredag aften. Vicepolitimesteren mente, at jeg var i færd med at offentliggøre oplysninger, som jeg ikke havde ret til at offentliggøre, og henstillede, at jeg trak artiklen tilbage.

...

Efter alt at dømme var det lykkedes Dragsdahl at forskrække PETs ledelse med henvisninger til krænkelse af privatlivets fred og rigets sikkerhed og andet godt fra havet.

...

Da Dragsdahl om fredagen blev kontaktet af Jyllands-Posten og fik avisens resumé

af min artikel, videresendte han den omgående til PET. Formentlig har han også som tidligere mobiliseret indflydelsesrige politikere og embedsmænd. Det var altså den ifølge PET tidligere KGB-agent, det fik PET til at forsøge at bremse min artikel om agenten.

...

Lørdag morgen ringede jeg til PET og meddelte, at jeg havde besluttet at fjerne de to konkrete oplysninger, der var tvivl om, men at jeg fastholdt min beslutning om, at artiklen i øvrigt ville blive offentliggjort den følgende dag.

Til grund for min beslutning lå følgende: Hele tre gange tidligere havde statslige instanser og politiske hensyn forhindret, at Dragsdahls meriter blev offentligt belyst. I 1980'erne en borgerlig justitsminister, derpå i 1990'erne en socialdemokratisk ditto og for to år siden den statslige institution DIIS. Det skulle ikke lykkes en fjerde gang.

..."

Den 26. januar 2007 fik Bent Jensen i Jyllands-Posten bragt en artikel under overskriften "Desinformation", hvori blandt andet anføres:

"Jørgen Dragsdahl bedrev under Den Kolde Krig kampagnejournalistik på basis af falske dokumenter fremstillet af KGB, og dagbladet Information hvor han var ansat, bragte falske spionanklager mod sovjetiske systemkritikere. Det var DESINFORMATION.

...

Dragsdahl og Information lod altså offentligheden forstå, at der efter alt at dømme var tale om et autentisk, amerikansk dokument, og at USA stod bag marxistiske terrorbanders likvideringer og andre forbrydelser i Europa.

...

Ifølge Dragsdahl var NATOs dobbeltbeslutning i 1979 på nippet til at provokere en atomkrig i 1983. Som kilde påberåber han sig morsomt nok KGB-afhoppere, herunder Oleg Gordijevskij, som han ellers har frakendt enhver troværdighed. Han påberåbte sig også tidligere CIA-direktør Robert Gates som kilde. Gates skulle i sin selvbiografi fra 1996 indgående have beskrevet, at de vestlige ledere "ikke forstod raketprojektets katastrofale følger." Det er en forvrænget gengivelse. Gates skriver i sin erindringsbog, at sovjetiske afhoppere havde advaret Vesten om, at man måtte forstå, hvor indskrænkede og isolerede de sovjetiske ledere i virkeligheden var; hvor paranoide og bange de var både for deres egen befolkning og for en verden, som de troede var ubarmhjertig, fjendtlig og truende. Der er imidlertid intet hos Gates om dobbeltbeslutningen "katastrofale følger". Det er helt Dragsdahls egen opfindelse.

Dragsdahls brug af Gordijevskij er lige så betændt.

...

Her var intet at misforstå. Dragsdahls artikel var 100 pct. Ren eller rettere beskidt desinformation."

Den 7. februar 2007 fik Bent Jensen i Jyllands-Posten bragt endnu en kronik nu under overskriften "Kronik: Jura, Historie, politik - og brødnid", hvori blandt andet anføres:

"Hele Dragsdahl-sagen er som andre sager fra Den Kolde Krig i Danmark politisk betændt. Derfor lyder der altid politiske krav om censur og undertrykkelse af sandheden. Derfor altid de samme, monotone politiske angreb på budbringeren.

...

For mig, der altså ikke er jurist, er det som samfundsborger forbløffende, at der blandt jurister kan herske uklarhed om, hvorvidt det er strafbart eller ej at arbejde for en fremmed efterretningstjeneste ved – mod eller uden betaling – at tjene denne magts interesser f.eks. vis desinformation.

...

Dragsdahl forsøger at vildlede offentligheden ved at fremstille min artikel som en krænkelse af privatlivets fred og dertil ligefrem en trussel mod rigets sikkerhed. Vor Herre bevares! Det er forståeligt, at han griber efter det mindste halmstrå, men flere journalister og forskere er uden omtanke hoppet på limpinden. I min artikel er der imidlertid intet som helst om Dragsdahls privatliv. (Og det, der stod i en tidligere version, byggede ikke på PET-kilder). Kender disse journalister og "forskere" da slet ikke min artikel, som det hele drejer sig om? Er årelange, intensive og lyssky kontakter til diverse agenter for en totalitær, fjendtlig magt at betragte som omfattet af "privatlivets fred"? Betragtningen er absurd.

...

Dragsdahl forsøger nu at vinde sympati ved at fremstille sig selv som et patriotisk "vidne", der af egen drift i sin tid henvendte sig til PET for med sine oplysninger at hjælpe den danske hemmelige tjeneste i dens arbejde. Han henvendte sig imidlertid, fordi han følte jorden brænde under sig, idet han var blevet bekendt med, at PET havde ham i søgelyset. Og han fik politisk bistand til sin henvendelse

...

Han fortav sine konspirative møder med KGB-agenter på mystiske steder i Danmark og i udlandet. Han bekræftede dem først – og meget modstræbende – otte måneder senere, da han blev tilsagt af PET, og punkt for punkt måtte indrømme de forhold, tjenesten var vidende om og håndfast kunne dokumentere.

...

Det var i kraft af politisk beskyttelse, at Dragsdahl dengang kunne triumfere, og at der blev begået en uret mod Ekstra Bladet og dets dygtige journalister. Har dette forhold slet ingen interesse? Er der slet ingen kollegial harme over, at kolleger dengang blev ofre for et justismord? Tilsyneladende ikke

..."

Den 9. februar 2007 fik Bent Jensen i Weekendavisen bragt et nyt debatindlæg under overskriften "Debat: Køterpis", hvori blandt andet anføres:

"...

Og min kritik af DIIS-udredningen, at den fortier, at PET karakteriserede Dragsdahl, som "agent", selv om DIIS-udrederne havde kendskab til PET's vurdering. Jeg mener naturligvis heller ikke, at en PET medarbejders vurdering er det endelige bevis for noget som helst. Men PET's opfattelse kom jo ikke ud af den blå luft – det var en konklusion, der blev nået, efter at Dragsdahl skridt for skridt blev nødt til at vedgå en række konspiratoriske møder (som han først havde forsøgt at lyve sig fra), fordi PET var i stand til at dokumentere disse ting.

..."

Den 27. februar 2007 fik Bent Jensen i Internetavisen Jyllands-Posten bragt et debatindlæg under overskriften "En relevant paragraf" hvori blandt andet anføres

"PROFESSOR Palle Svensson vil gerne belære os andre om begreber som demokrati og ytringsfrihed og i den forbindelse klargøre nogle begreber, som "svirer rundt" uden at blive klargjort (21/2).

Jeg vidste ikke, at begreber kunne blive berusede mon ikke det skal være "svirrer"?

Men hvorfor stiller han sig an, som om han er den første, der gør opmærksom på den såkaldte bløde spionparagraf?

...

Han synes også at tro, at begrebet desinformation er noget, der er dukket op i den aktuelle debat. Herre min Gud, det begreb har da været kendt de sidste 30 år. Hvad

værrer er, han sammenblender håbløst to vidt forskellige begreber, nemlig politisk uenighed og bevidst falske påstande.

...

Jeg har f.eks. påvist, at JD i sin gengivelse af en amerikansk artikel skrev det stik modsatte af, hvad den pågældende artikel indeholdt. Dvs. jeg påviste, at han bedrev desinformation eller for at sige det ligeud: Udbredte løgn. Og det er ikke et enestående tilfælde.

Desinformation er "demokratisk betænkelig", men da ikke afsløringen heraf."

Den 2. maj 2007 fik Bent Jensen i Information bragt et indlæg under overskriften "Debat: Dragsdahls og Informations dezinformasija", hvori blandt andet anføres:

"I det følgende vil jeg forholde mig til nogle få eksempler på JDs utrolig betændte forhold til sandheden – det der i KGB-jargon hedder desinformatsija.

...

For ganske nylig har JD i Weekendavisen totalt forfalsket indholdet i en skrivelse fra Justisministeriet om et PET-referat af en samtale, JD var blevet tilsagt til i PETs hovedkvarter i 1986. I skrivelsen hedder det, at PET ikke "umiddelbart" mener sig i stand til at afgøre, om referatet udtrykker institutionens opfattelse eller alene medarbejders personlige vurdering. Ved at klippe og klistre får JD det til, at skrivelsen fastslår, at referatet "alene" er "udtryk for den pågældende medarbejders personlige vurdering af sagen". En 100 pct. løgn.

...

Dragsdahls artikel var 100 pct. ren – eller rettere – snavset desinformation.

...

JDs hykleri er kvalmende. Det var et skændigt makværk, som KGB ikke kunne have lavet bedre.

De fem eksempler er kun et mindre udvalg af JDs mangeårige desinformationsvirksomhed. Og de er ikke de værste."

Den 10. maj 2007 blev der af CEPOS afholdt et frokostsymposium med deltagelse af 12-20 personer og med Bent Jensen som taler. Af optagelse derfra fremgår, at han under sit indlæg udtaler:

"Alle de oplysninger, som PET oprindeligt havde fået fra Gordijevskij, de viser sit stort set, at være rigtige. Det eneste punkt, hvor Dragsdahl ikke ville vedgå, var, at han havde fået penge. Jeg vil være så fræk, i hvert fald i denne forsamling, og sige, at det er formentlig, fordi det var PET ikke i stand til at bevise, fordi bogholderiet, det befinder sig i KGB's hovedkvarter i Moskva, og det har PET ikke adgang til. Jeg er helt si... – jeg kan ikke vide det – men jeg er ret sikker på, at Gordijevskij også på det tidspunkt, også på det punkt taler sandt."

Sideløbende hermed og i perioden herefter var der en omfattende debat i medierne med indlæg i diverse aviser fra såvel Jørgen Dragsdahl og Bent Jensen, som en række andre personer.

Den 18. juli 2009 skrev Bent Jensen i Jyllands-Posten, under overskriften "To sager og et halvgjort arbejde" bl.a.

"...

KK gør opmærksom på, at PET med rette tillagde Gordijevskijs oplysninger stor værdi. G var intelligent og velovervejet, ingen ordinær KGB'ist. KK tillægger også G stor kildeværdi, men er ikke opmærksom på, at G gennemgik en udvikling i de

mange år, hvor han arbejdede for MI6, og hvor også PET nød godt af hans oplysninger om danske forhold og danske KGB-agenter, herunder de to, hvis sager er behandlet.

Fælles for de to sager er ikke mindst det forhold, at G's oplysninger kunne bekræftes af PET's egen efterforskning.

...

KK er meget optaget af spørgsmålet om, hvorfor der ikke blev rejst tiltale mod JD. Men det er for det første uden betydning for spørgsmålet, om JD var agent.

Og det er direkte forkert, når man påstår, at PET hovedsagelig kun havde Gordijevskij-materialet at støtte sig til. Det var som sagt PET's egen årelange og grundige efterforskning, der bekræftede Gordijevskijs oplysninger.

...

Man forstår Jørgen Dragsdahls glæde over kommissionens taskespilleri. Han er selv ekspert på området. Men det har som sagt ikke interesseret Den kongelige Kommission"

PET-dokumenter

I perioden 1982-1986 var Jørgen Dragsdahl genstand for efterforskning iværksat af Politiets Efterretnings Tjeneste - PET. Der er under sagen fremlagt en række PET-notater, PET-rapporter og PET-resumérapporter med relation hertil. Generelt for dokumenterne er, at koncipistens navn/identitet og eventuelle håndskrevne eller påstemplede oplysninger er overstreget.

Af det første PET-notat af 25. august 1982 (P/1), der er på en side med flere overstregninger, og som har overskriften "Vedr.: Jørgen DRAGSDAHL's skribentvirksomhed" fremgår blandt andet.:

Notatet følges op af en notits dateret 30. august 1982 bilagt en notits af 26. august 1982 (P/2). Det fremgår heraf:

En PET-resumérapport påstemplet datoen 1. november 1984 (P/3), indleder med en nærmere opremsning af Jørgen Dragsdahls forhold i perioden 1968-1983, hans personlige forhold og hans forhold til fredsbevægelserne. I bilaget, hvoraf er fremlagt 6 sider med flere overstregninger, fremgår herefter under et afsnit benævnt "Forbindelsen til Sovjet":

Af et yderligere udateret PET-notat (P/4) vedrørende observation af mødet på Farum station fremgår, at Katerinkin inden mødet havde brugt næsten 2 timer til "rystetur".

I et udateret PET-sagsresumé (P/5) med flere overstregninger fremgår om Jørgen Dragsdahls kontakt til KGB:

Den 12. juni 1985 blev der afholdt et møde med deltagelse af Jørgen Dragsdahl, Vibeke Sperling og repræsentanter for PET, blandt andet Michael Lyngbo. I forlængelse af mødet blev der udarbejdet en notits af 13. juni 1985 (P/6) hvoraf fremgår:

Den 9. juli 1985 blev afholdt endnu et møde mellem Jørgen Dragsdahl og PET. I forlængelse af mødet blev der udarbejdet en notits af 11. juli 1985 (P/7), hvor der på side 1 er gengivet en drøftelse mellem mødedeltagerne af fredsbevægelserne i anledning af et møde i Amsterdam ugen forinden, mens siderne 2-5 er udeladt. Side 6 indledes med bemærkninger om Iras henvendelse til PET og telefonaflytninger. Herefter fremgår:

Den 14. august 1985 blev der atter afholdt møde mellem Jørgen Dragsdahl og PET. I forlængelse af mødet blev der udarbejdet en notits af 16. august 1985 (P/8) på 4 sider, hvoraf alene side 4 er fremlagt. Af bilaget fremgår blandt andet:

Af PET-redegørelse dateret 9. september 1985 med overskriften "PET-REDEGØRELSE FOR KGB's AKTIVITETER I DANMARK DE SENESTE 10 ÅR. BLA. PÅ BAGGRUND AF OPLYSNINGER FRA EN AFHOPPET KGB-OBERST SAMT OPLÆG TIL UDVISNING/PNG AF SOVJETISKE EFTERRETNINGS-OFFICERER." fremgår,

Af PET-notat af 9. september 1985 (P/11) "Vedr.: Ulovlig virksomhed udøvet af 1. sekretær ved den sovjetiske ambassade Vyacheslav Aleksandrovich KATERINKIN" fremgår, efter opremsning af en række oplysninger om Katerinkin

Tilsvarende indstilling om udvisning forelå ved PET-notat af 9. september 1985 (P/12) "Vedr.: Ulovlig virksomhed udøvet af 2. sekretær ved den sovjetiske ambassade Aleksander Ivanovich CHIKIRA". Det fremgår, efter oprensning af en række oplysninger om CHIKIRA blandt andet:

I forbindelse med offentliggørelsen af Gordijevskijs afhopning blev der udarbejdet et PET notat dateret 1. oktober 1985 (P/13). Af bilaget fremgår blandt andet:

Den 1. oktober 1985 blev der igen udarbejdet en PET-resumérapport "Vedr.: Jørgen Johannes Dalitz DRAGSDAHL f.d. 11/5-1949 journalist på Information." Bilaget er på 16 sider, hvoraf siderne 4-8 og delvist siderne 9-10 er blanke. Af bilaget fremgår bl.a.:

Af udateret PET-rapport, der er på 12 sider, muligt flere, hvoraf siderne 2-8 er blanke og der er flere overstregninger på siderne 9-11, fremgår:

PET-rapport af 30. januar 1985 "Vedr. Jørgen Johannes Dalitz DRAGSDAHL journalist på Information." Bilaget er på 4 sider, med flere overstregninger på side 1. Af bilaget fremgår:

Næste møde mellem Jørgen Dragsdahl og PET blev afholdt den 20. marts 1986. Af mødereferatet, der er dateret den 25. marts 1985 (P/9) fremgår:

Der er udarbejdet en rapport i november 1986, efter at møderækken mellem Jørgen Dragsdahl og PET var afsluttet. Bilaget er på 15 sider, hvoraf side 13 er blank bortset fra en enkelt linie. Af bilaget fremgår:

Desinformation

Der har under sagen været fremlagt en række artikler, uddrag af bøger o.l. i relation til en række af de forhold, om hvilke Bent Jensen har hævdet, at Jørgen Dragsdahl desinformerede offentligheden via sine artikler. Dette gælder således bl.a. vedrørende NATOs dobbeltbeslutning i 1979, Able Archer øvelsen i 1983, Philip Agees bog "Inside the Company", dokumentet FM 30-31 B, Aldo Moro og "Operation Gladio"/Stay-behind netværk.

Forklaringer

Sagsøgeren **Jørgen Dragsdahl** har forklaret, at han udover det i det fremlagte CV anførte i 2 år har undervist i Estland. Han har 97 amerikanske kilder, herunder 3 kilder, der har været ansat på IPS. Han har rejst meget, og var første gang i Moskva i 1978. Bortset fra en rejse i februar - hvor rejsen var betalt af APN - har hans arbejdsgiver betalt for disse rejser. Det skete dog ofte, at Information fik - og tog imod - invitationer til rejser, som de pågældende lande betalte, herunder USA og Tyskland.

Han fik udleveret nogle teser - indeholdende oplysninger til brug for artikler - fra Lioubinov, men han benyttede dem ikke. Han har siden overgivet disse både til DIIS og til PET Kommissionen. Det var ofte, at der blev sendt materiale fra både sovjetiske og fra amerikanske kontakter. Dette materiale var kendetegnet ved, at der intet forfatternavn var anført, således at han selv kunne tage ære herfor. Han var meget kritisk over for det, han modtog fra Lioubinov. Lioubinov ophørte derfor med at give ham disse, idet han tilkendegav, at teserne ikke var fagligt gode nok.

Han har gennem tiden haft russiske bekendte, der nu indtager betydelige stillinger i Rusland, fx den nuværende russiske viceudenrigsminister Ryabkov, ambassadør Mendelevilj og Sidorova, der tidligere var journalist, men som nu er rådgiver for den russiske udenrigsminister.

Han har aldrig været i personlig kontakt med Gordijevskij. Han har aldrig skrevet artikler til et sovjetisk ugeblad, men der er blevet oversat og optrykt artikler, som han har fået offentliggjort andre steder - meget ofte med bladets egne kommentarer til det skreven. Han har tidligere været fast skribent for blandt Hjemmeværnsbladet, men det ophørte, da Bent Jensen offentliggjorde sine artikler i Jyllands Posten. Han er nu arbejdsløs og lever dels af kontanthjælp og dels af en free-lance virksomhed. Han er blevet blacklistet efter, at Bent Jensens artikler er blevet offentliggjort i Jyllands Posten. Det er hans opfattelse, at siden et af dokumenterne fra PET kom i hænderne på Lars Hedegaard, som er en af Bent Jensens mænd, og efter at Lars Hedegaard skrev en artikel, der var fyldt med løgn, og som kaldte ham KGB agent, er hans kontaktnet i USA ophørt.

Han har ikke haft kontakt med Phillip Agee siden 1986. Han vidste ikke, at den pågældende var agent - det fik han først oplysning om i 1990. Agee har på en pressekonference åbent fortalt, hvilke personer, der var CIA agenter. Vedrørende dokument FM 30-31B fik han det udleveret i november 1978 på et kontor i USA. Han tog kopi af det og udleverede det til sine amerikanske kilder. Han vidste ikke, at det var en KGB forfalskning. Han spurgte den amerikanske ambassade, om det var et autentisk dokument, men de ville ikke kommenter dokumentet.

Han havde løbende kontakt med Magrethe Auken. Hun var ikke en politisk

spiller af betydning, og de, der var det, fx Lasse Budtz og Gert Pedersen ønskede ikke hans råd - de kunne selv. Han har også haft kontakt til borgerlige politikere, herunder Connie Hedegaard. Han havde ikke meget kontakt med Kjeld Olesen. Hans primære kontakter i Socialdemokratiet var Jytte Hilden, og Anker Jørgensen

Han var en af initiativtagerne til "Nej til Atomvåben". Han ønskede at facilitere en debat i Danmark, og han tog kontakt til nogle personer, som gik med i at starte dette. Han har ikke fået journalistisk bistand fra APN, der hjalp alle journalister med at arrangere rejser og kontakter til Sovjet.

Sagsøgte **Bent Jensen** har forklaret, at han blev professor ved SDU i 1980, hvor han var ansat til han for et års tid siden fyldte 70 år. Han har gennem årene specialiseret sig i forhold med tilknytning til Sovjetunionen, og har herunder arbejdet meget i Sovjetunionen i 1980'erne og 1990'erne. Han har ikke beskæftiget sig særligt meget med den nyere historie, herunder "fodnotepolitikken". Han er sikkerhedscheferet i PET op til "Yderst Hemmelig" - formentlig i lighed med udrederne fra DIIS. Den omstændighed, at et dokument er afklassificeret betyder, at dokumentet må omtales i forbindelse med forskningsprojekter. Han har fået afklassificeret flere dokumenter, end DIIS havde til brug for udarbejdelse af DIIS-udredningen.

Han fik første gang adgang til PET's arkiver i 2003-2004 i forbindelse med et forskningsprojekt om Færøerne. Han husker ikke klart, hvornår han først gang så aktstykker, der beskrev Dragsdahls rolle under den kolde krig - men det var måske i 2004. I forbindelse med et forskningsprojekt om Danmarks rolle under den kolde krig fik han adgang til disse dokumenter. Han så således PET's materiale, inden DIIS udredningen blev offentliggjort. Han beholdt sine oplysninger for sig selv, idet han ønskede at gennemarbejde materialet, inden der skete offentliggørelse. Han ønskede også at afvente DIIS udredningen for at se, hvor meget heraf han kunne bruge. DIIS udredningen, der blev offentliggjort i 2005, omtaler kun, at PET havde Dragsdahl i søgelyset på grund af hans omgang med østlige pressefolk. Han havde på dette tidspunkt kendskab til præcis de samme dokumenter, som DIIS udrederne havde benyttet. De pågældende dokumenter var således allerede afklassificerede - efter anmodning fra DIIS - da han bad om adgang hertil.

Han var stærkt forbavset over DIIS udredningens udlægning af Dragsdahls rolle, idet DIIS havde set dokumentation for, at Dragsdahls kontakter ikke var almindelige pressefolk - men folk med tilknytning til KGB. Han fandt DIIS redegørelsen meget overfladisk netop vedrørende omtalen af Dragsdahl. Han har siden offentligt fremført sin kritik af, at DIIS ikke klart havde omtalt, hvad der var tale om. Han skrev den artikel, der blev offentliggjort den 14. januar 2007, i eftersommeren 2006. Han havde afleveret sin artikel til PET, således at PET kunne fremsætte bemærkninger til, om han havde beskrevet noget, der ikke måtte offentliggøres. Han rykkede flere gange både skriftligt og mundtligt for en reaktion fra PET. Han skrev artiklen helt

færdig i december 2006. Jyllands Posten henvendte sig inden offentliggørelsen til Dragsdahl, der herefter henvendte sig til PET. Han modtog da en henvendelse fra PET, der oplyste, at visse dele, af det han ville offentliggøre, kunne skabe problemer for ham. Han kunne ikke præcist få oplyst, hvilke punkter, som var problematiske. Han var på dette tidspunkt under rejse i udlandet og havde ikke sine notater. Han indvilligede i at slette 2-3 punkter, som PET mente stadig var klassificeret. Hans formål med at skrive artiklen var at få en relevant offentlig fremstilling af forholdene. Han fandt ikke, at DIIS undersøgelsen var tilstrækkelig klar, og han ønskede at bidrage hertil. Han havde forinden læst Ekstra Bladets artikler, og fandt det utilfredsstillende, at de oplysninger, der dengang var fremme, ikke var blevet udbredt på en tilstrækkelig måde. Han ønskede at få forholdene belyst og klarlagt. Hans bevæggrund til at skrive artiklen den 7. februar 2007 var, at han ønskede at udbrede kendskabet til samtidshistorien. Det var hans opfattelse, at han måtte omtale PET dokumenterne, hvis det havde offentlig interesse, og hvis han tog forbehold om, at dokumenternes indhold ikke nødvendigvis var udtryk for PETs holdning.

Han har videre forklaret, at hans notat fremlagt som bilag V om desinformation ikke indeholder nogen påstand om, at Dragsdahl har viderebragt materiale, som han har fået fra KGB, eller påstande om, at Dragsdahl var vidende om, at de oplysninger, han fremkom med, var fejlagtige. F30-31B har spillet en stor rolle i KGB's desinformationskampagne. Det undrer ham, at Dragsdahl ikke har stillet kritiske spørgsmål om dokumentet til relevante personer for eksempel inden for FE og PET. Han kan ikke forstå, at dokumentet ikke har fået en klokke til at ringe hos Dragsdahl. Han har ikke nogen mening om, hvorvidt Dragsdahl var vidende om, at dokumentet ikke var autentisk. Han kan ikke vide, om KGB har hjulpet Dragsdahl på vej i forbindelse med, det han har skrevet om krisen i forbindelse med øvelsen "Able Archer", men man bør spørge sig selv om, hvad man egentlig kan vide om episoden. Man ved blandt andet, at Uffe Elleman Jensen var til møde i Moskva bl.a. med Gromyko og det er tvivlsomt, om Gromyko ville have afset tid til dette møde, hvis der var en sådan tilspidset situation, som beskrevet af Dragsdahl. Det afgørende argument er, at der ikke er et eneste vidnesbyrd fra hverken den politiske eller militære ledelse i det tidligere Sovjetunionen om, at der var en krise - for ikke at tale om, at verden befandt sig på randen af atomkaos. Historien er skabt af vestlige journalister. Han har ikke nogen viden om, hvorvidt Dragsdahl har vidst, at der var tale om desinformation, eller at han skulle have fået oplysningerne fra KGB. Dragsdahl burde have haft mistanke om, at der var tale om forkerte oplysninger og burde have undersøgt det nærmere. Det kan ligeledes nævnes, at Andropov førte forhandlinger med Honecker i november 1983 om en eventuel vesttysk finansiering af Østtyskland. Andropov udtalte i den forbindelse, at udstationeringen af Pershing raketter ikke ville betyde noget for Sovjet. Denne forhandling ville ikke have været ført i en så tilspidset situation som beskrevet af Dragsdahl. Den 12. marts 1982 bragte Information en artikel fra The Nation, som omhandlede russiske dissidenters påståede spionage mod Sovjet. Der er tale om en infam artikel, fordi den kunne udsætte de sovjetiske dissidenter for problemer. Artiklen blev bragt både i Information og i et Sovjetisk tidsskrift af en journalist, der var kendt for at have tætte forbindelse med KGB. Dragsdahl omtaler i en leder i samme udgave af Information artiklen som velunderbygget og velskrevet. Dragsdahl anførte, at det var med stor ulyst, at Information bragte artiklen. De navngivne kilder i artiklen var angivet til at være konservative kilder i USA og tidligere sovjetiske systemkritikere, som nu boede i USA. Det viste sig imidlertid efterfølgende, at disse kilder ikke havde sagt som angivet i artiklen og at artiklen derfor var fuldstændig misvisende. Dragsdahls omsorg for dissidenterne i Sovjet kommer ikke til udtryk ved, at han har fået artiklen trykt og offentliggjort. Artiklen bragte en lang række beskyldninger, som var usande og har bragt en lang række sårbare personer i Sovjetunionen i problemer. Dragsdahl burde have været bekendt med risikoen ved at bringe en sådan artikel. Han kan ikke bevise, at Dragsdahl vidste, at artiklen var usandfærdig.

Chefudreder **Svend Aage Christensen** har forklaret, at han er premierløjtnant af reserven og mag. art. i slavisk med speciale i bl.a. russisk historie. Han har været tilknyttet Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg (SNU). Han blev derefter ansat ved DIIS. Han har i den forbindelse beskæftiget sig med russisk historie og som generalist med sikkerheds- og udenrigspolitik.

Han var chefudreder under udarbejdelsen af DIIS-udredningen. Både DIIS og SNU var uafhængige organer. DIIS har en bestyrelse med en formand som typisk er professor i statskundskab. Der er en markant overvægt af forskere i bestyrelsen, men der er også folk med embedsmandsbaggrund. Der lægges vægt på uafhængighed. I forbindelse med udarbejdelsen af DIIS udredningen var der 16 personer ansat, overvejende historikere. Kommissoriet blev oprindeligt udarbejdet under Nyrup Rasmussen regeringen og udvidet under Fog Rasmussen regeringen med to markante tilføjelser. Den ene var, at udredningen også skulle omfatte østblokkens påvirkningsaktioner mod Danmark og den anden var udformningen af den danske sikkerhedspolitik og debatten herom. De enkelte afsnit af udredningen blev ikke tiltrådt af bestyrelsen, men der blev nedsat en følgegruppe, der fulgte arbejdet tæt og som de ansatte drøftede indholdet med. En del af udredningen og konklusionerne blev dog forelagt hele bestyrelsen. DIIS udredningen blev udlagt forskelligt af de to fløje i dansk politik. Dog var ingen af de to fløje tilfredse med udredningen, idet ingen af de to fløje fik det, de ønskede. Udredningen er et mainstreamværk med hensyn til sin behandlingen af perioden, og er ikke på nogen måde ude af trit med den internationale forskning. Et par af de yngre ansatte fremkom med udtalelser efter udredningen var offentliggjort og måske også før, der i indhold tydede på, at der efter deres opfattelse var sket mærkelige ting med de manuskripter, de havde været med til at udarbejde. Peer Henrik Hansen var en af disse ansatte. Der dukkede derfor krav op om, at alle udkast skulle fremlægges for offentligheden. Han er ikke enig i, at der er sket mærkelige ting. Han kan ikke vide, om de ansatte havde skrevet noget andet vedrørende Dragsdahl, end det der kom med i redegørelsen, men en af de ansatte havde den mening, at et bestemt dokument - det såkaldte Katerinkin-dokument - skulle have været citeret. De dokumenter, der blev fokuseret på i forbindelse med den endelige udredning, var kun en brøkdelen af de dokumenter, der blev gennemgået. Peer Henrik Hansen var en af de to forskere, der arbejdede meget med dokumenterne i PET-arkivet. Han havde diskussioner med Peer Henrik Hansen i forbindelse med udvælgelsen af dokumenter, hvilket er naturligt. Der var også drøftelser med følgegruppen og med den samlede bestyrelse om, hvordan reglerne for behandling af de indsamlede oplysninger skulle tolkes. Der har også været drøftelser om, hvordan man skulle håndtere Dragsdahl. Dragsdahl har dog alene været drøftet i forbindelse med andre mere overordnede emner, idet udredningen ikke specielt vedrørte Dragsdahl. Det blev også generelt drøftet, hvordan personfølsomme oplysninger skulle behandles. Han kan ikke huske, hvem der er ansvarlig for formuleringen, om at Dragsdahl var i PET's søgelys, men han bakker den op. Dragsdahl er desuden nævnt 40-50 gange i forbindelse med

den sikkerhedspolitiske udredning.

SNU var nedsat for at skabe et debatforum og bringe forskellige samfundsinteressenter sammen i en diskussionsramme. SNU havde et formandskab med 6 medlemmer, hvor formanden var daglig leder. Det brede udvalg bestod af repræsentanter fra alle partier i Folketinget og fra administrationen. Der var også forskere og repræsentanter fra pressen. Han var i det første år menig medlem i sekretariatet, og efterfølgende blev han udpeget som sekretariatschef. Bent Jensen blev på et tidspunkt medlem, men var det ikke fra starten. Det er korrekt, at Dragsdahl og Bent Jensen på et tidspunkt begge var medlemmer af SNU. Han erindrer ikke diskussioner mellem de to. Han ved ikke, om man i SNU's sekretariat var vidende om, at Dragsdahl havde kontakter med den sovjetiske ambassade. Det ville dog ikke have været usædvanligt, idet der hele tiden var kontakter til personalet ved den sovjetiske Ambassade. Man kaldte sådanne kontakter for "husrussere". Det er et internationalt begreb. Hans "husrusser" hed Sjisjkin. Alle havde "husrussere" og de færdes i ministerierne. Han er bekendt med, at PET interesserede sig for SNU, idet han har læst et par af de notitser, som PET havde udarbejdet om SNU. PET havde efter hans opfattelse ikke en realistisk opfattelse af, hvad SNU var. Han er bekendt med faktuelle ukorrekte oplysninger i PET vedrørende SNU og PET havde en overdrevet opfattelse af SNU's betydning og arbejde.

DIIS udredningen konkluderer vedrørende de sovjetiske påvirkningsoperationer, at de ikke spillede nogen væsentlig rolle ved formuleringen af dansk sikkerhedspolitik. Påvirkningsforsøgene havde en sådan karakter, at modtagelse af dem reelt havde en negativ effekt, idet de "osede" af, at der var tale om påvirkningsforsøg. Dragsdahl var en af de mest velinformerede og arbejdsomme journalister inden for sikkerhedspolitik i Danmark. Det fokus, han satte på sikkerhedspolitik, har i et vist omfang været inspirerende for debatten i Danmark og har været et stærkt modspil til de eksperter, der var vandt til at følge den slagte vej. Dobbeltbeslutningen er højst sandsynligt opstået i det tyske socialdemokrati og ikke i det danske. Dragsdahl havde et meget stærkt og bredt kontaktnet til USA. Bl.a. ATA, Kongressional Research Service samt diverse tænketanke.

I de hemmelige tjenesters arbejdsvilkår ligger bl.a. at de må nøjes med små informationer, så det er svært for tjenerne, at skaffe sig det store overordnede billede. Selve det hemmelige arbejdes karakter kræver færdigheder, som medfører, at medarbejderne bliver længe hos tjenerne. Dette kan skabe et særligt verdensbillede i retning af, at der er nogle kræfter, der skal holdes øje med og som man skal forhindre i at begå ulovligheder. Dette medfører så igen, at alternative fortolkningsmuligheder let glider ud. De skriftlige kilder i de hemmelige tjenester er desuden affattet i en sikker forvisning om, at der ikke er nogen i omverdenen som vil komme til at se oplysningerne. Oplysningerne kan være skrevet ned med en opfattelse af, at det muligvis er vigtigt eller muligvis ikke er vigtigt, men at det muligvis kan bruges senere.

Alt dette medfører, at der opstår en lang række fortolkningsproblemer, når der arbejdes med skriftlige kilder fra hemmelige tjenester. Der er derfor tale om en prøvesten for en forskers kritiske sans, når der arbejdes med sådanne kilder.

Det er korrekt, at det fremgår af dokumenter hos PET, at Dragsdahl var i PET's søgelys. Det er også korrekt, at det i udredningen konkluderes, at Dragsdahl var i PET's søgelys. Han mener ikke, at DIIS ville have været berettiget til at konkludere, at Dragsdahl var agent. Der var efter offentliggørelsen af udredningen nogle SF'ere der protesterede mod, at deres navne var nævnt i DIIS udredningen, hvilket han efterfølgende har beklaget, idet der efter hans opfattelse er tale om en uberettiget offentliggørelse af de pågældendes navne. Baggrunden for, at de alligevel er nævnt, er nok, at man ikke har ment, at der var tale om sigtelser for strafbare forhold, men nok noget der kunne medføre en miskreditering. DIIS var under et massivt og uvenligt pres fra pressen for, at der nu skulle være et endeligt opgør og at der skulle "navne på bordet". Under et interview den 28. oktober 2004 var Dragsdahls egen holdning til sin påvirkning på det politiske klima, at han var en del af et bredt internationalt debatklime. De havde indkaldt ca. 30 sikkerhedspolitiske aktører til en samtale i DIIS. Det kan godt være, at der ikke var andre journalister. Baggrunden for, at Dragsdahl blev indkaldt, var, at han havde været den mest produktive og aktive skribent i de pågældende år samt det kendskab, de havde til Dragsdahl gennem PET's oplysninger. Vidnet er bekendt med, at Dragsdahl har citeret offentlige sovjetiske kilder. Han er ikke bekendt med, om Dragsdahl har modtaget oplysninger fra sovjetiske kilder, som han har anvendt i forbindelse med sin skribentvirksomhed. Dragsdahl var gennem sit virke med til at sætte en dagsorden, men der var tale om en dagsorden som også blev sat af den store internationale debat. Man kan ikke sige, at Dragsdahls indflydelse på den danske debat var fænomenal, men han havde en formentlig begrænset indflydelse. Under interviewet fortalte Dragsdahl på et spørgsmål fra en ansat hos DIIS om, hvorvidt han havde haft konspirative møder med KGB, af egen drift om mødet med Katerinkin i S-toget.

Journalist **Vibeke Sperling** har bl.a. forklaret, at hun er journalist på Politiken og har arbejdet sammen med Dragsdahl på Information, bl.a. som chefredaktør og som korrespondent i Sovjetunionen. Hun har ligeledes været DR's korrespondent i Moskva.

Hun hyrede under sit ophold i Moskva Ira Volovik til at hjælpe hende med russisk grammatik. Dragsdahl var på besøg hos vidnet i begyndelsen af 1982 i Moskva, hvor han lærte Ira at kende. Han mødte Ira både hos vidnet og til fester hos den norske korrespondent Steinfeldt. Ira og Dragsdahl talte en del sammen. Ira var meget kritisk over for de sovjetiske samfundsforhold, som hun kritiserede konstant. Ira ville ud af Sovjetunionen, hvilket hun talte med alle om og givetvis også Dragsdahl. Hun er bekendt med, at Dragsdahl ville hjælpe med at få Ira ud af Sovjetunionen. Hun ved, at han kontaktede den

sovjetiske ambassade i den forbindelse. Baggrunden for, at Dragsdahl skulle giftes med Ira, var, at det kunne være en nem måde, at få hende ud af Sovjetunionen. Det viste sig dog at være besværligt. Vidnet var bekendt med, at Dragsdahl tog til Moskva i 1984 for at skrive. Hun er ligeledes bekendt med det brev, som Iras far havde skrevet. Hun kan huske, at der var tale om et regulært forsøg på afpresning bl.a. for at få penge. Det kom ikke som en overraskelse for hende, fordi Ira også havde forsøgt at få vidnet til at tage dyreting med til hende fra Danmark. Hun kan huske, at der i brevet var en opfordring til Dragsdahl om at samarbejde med KGB for at få faderen ud af fængsel. Efter Ira var kommet til Danmark, var forholdet mellem Ira og Dragsdahl ikke så godt.

Hun var med da Dragsdahl var hos PET i juni 1985. Dragsdahl opsøgte PET, fordi der gik en del rygter om Ira, og Dragsdahl følte sig dårligt tilpas over, hvad Ira lavede. Der var oplysninger om, at Ira havde kontakter til KGB og rygter om prostitution. På et tidspunkt havde en politibetjent opsøgt Dragsdahl og talt om Ira. Det var først Dragsdahls opfattelse, at der var tale om en rigtig politibetjent, men efterfølgende da han forsøgte at få et bekræftet, at der var tale om en rigtig politibetjent, viste det sig, at man ikke kunne finde den pågældende. Det var almindeligt, at man på Information havde kontakt til udenlandske ambassader, herunder den sovjetiske. Det var ofte ambassaderne, der kontaktede Information. Man holdt det ikke skjult, når man havde kontakt med ansatte på den sovjetiske ambassade. Hun kendte Minin, som var presseattaché på den sovjetiske ambassade og var kendt for at holde møder på restauranter. Frokostmøder var også almindelig med andre landes presseattachéer. Vidnet har også holdt frokostmøder med Minin. Hun var sikker på, at Minin var tilknyttet KGB. Det var ikke noget, der gjorde hende nervøs, idet KGB-ansatte typisk var de bedst uddannede og dem som man kunne få de interessante oplysninger fra, selvom mange af oplysningerne var propaganda. Hun kan ikke nævne en konkret brugbar oplysning, hun har fået under møderne, men de gav et nyttigt indblik i, hvad der rørte sig i Sovjetunionen.

Za Rubezhom var et russisk blad, der bragte artikler fra internationale medier om sovjetiske og amerikanske anliggender. Artiklerne blev klippet fra disse medier.

Hun skrev artiklen i Information den 13. januar 2007 om Aldo Moro, fordi hun jævnligt fulgte med i italienske forhold. L'Europeo er ikke et venstreorienteret tidsskrift, men et "pænt borgerligt ugemagasin". De breve, der er nævnt i artiklen, er breve, hvor Moro anklager DC-politikere for ikke at gøre nok for at få ham fri. Der var en uenighed i hans parti om, hvorvidt der skulle forhandles med kommunisterne, hvilket Moro var fortaler for. Hun vidste, at USA støttede de partier i Italien, der var mest fjendtligt stillede over for det italienske kommunistiske parti, hvilket var velkendt i de italienske medier. Det blev derfor ikke på nogen måde i de italienske medier afvist, at USA havde en "finger med i spillet" ved Moros bortførelse, hvilket hun refererede

i artiklen.

Lektor **Gert Sørensen** har forklaret, at han er lektor i italiensk på Københavns Universitet. Han arbejder med italiensk kultur og samfundsforhold. Han har udgivet både bøger og artikler herom. Han har også arbejdet med perioden efter 2. verdenskrig. Han har derved fået indsigt i, hvorledes det politiske system har fungeret, herunder hvorledes magtgrupperinger her været i landet. I 1981 kom oplysninger om P2-logen frem i lyset. En undersøgelseskommission opsøgte lederen af P2-logen, og fik da indsigt i en medlemsliste. Det fremgik, at store dele af Italiens magtelite havde været medlem af denne loge. Dette udløste en skandale, hvorefter der blev nedsat en parlamentarisk kommission, der i 1984 konkluderede, at logen var et brud på forfatningen. P2-logen udgjorde således en direkte trussel mod det italienske demokrati.

Det er hans opfattelse, at der er en relation mellem P2-logen og dokumentet F30-31B. Det kom frem, at datteren til lederen af P2-logen i 1981 blev tilbageholdt i en lufthavn, hvor hun havde det pågældende dokument på sig. Dokumentet F30-31B har haft en central rolle som en resonansbund, der kan være nøgle til de begivenheder, der har udfoldet sig i Italien. Konkret kom dokumentet frem i den italienske presse først gang den 27. oktober 1978 i et nyhedsmagasin, der må betegnes som uafhængigt. Det var ikke tilfældigt, at det netop var på dette tidspunkt, at dokumentet blev kendt, idet Gladio tankegange var blevet fremført af Andreotti. Det har også sammenhæng med bortførelsen af Moro, idet hans politiske testamente peger mod de hemmelige gladiostrukturer. Der var således generel fokus på de bagvedliggende strukturer, der gav sig udtryk i F30-31B. De terroraktioner, der havde fundet sted i Italien, blev også relateret til dokumentet F30-31B, fx en massakre i 1972, hvor nogle politisoldater blev dræbt, da en bilbombe blev udløst. Det er således påfaldende, at der er tråde mellem dokumentet F30-31B og bestemte konkrete handlinger. Han er bekendt med, at dokumentets autenticitet efterfølgende er draget i tvivl. Da dokumentet kom frem, blev det oplyst, at det efter gennemgang af eksperter fremstod som autentisk. I 1990'erne blev det efter indgående italiensk forskning oplyst, at det var et autentisk dokument. Det er hans opfattelse, at autenticiteten af dokumentet F30-31B ikke er betvivlet i Italien. Italien har haft en særlig opmærksomhed fra amerikansk side, idet Italien har haft det største og mest indflydelsesrige kommunistiske parti i Vesteuropa.

Professor **Ole Wæver** har bl.a. forklaret, at han er professor i international politik ved Københavns Universitet. Han har været aktiv i fredsbevægelsen "Nej til Atomvåben". Han var ikke med i bevægelsen fra starten, men blev medlem i maj 1980. Jørgen Dragsdahl var ikke fysisk tilstede i organisationen, men hans omfattende skrivelser i Information udgjorde bevægelsens vigtigste reference punkt. Dragsdahl leverede analyser til brug for bevægelsen og fremkom løbende med kritik, dels når de ikke var skarpe rent politisk, og dels når de ikke var effektive. Samarbejdskomiteen for Fred og Sikker-

hed havde eksisteret siden starten af 70'erne, og var mere sovjetvenlig end "Nej til Atomvåben". Der var en konflikt mellem disse to organisationer. "Nej til Atomvåben" havde en helt anden mere flad organisationsform, og havde en helt ny strategi, der blandt andet pegede på, at virkelige forandringer krævede et samarbejde med dissidenter og kritikere i Øst-Europa. Denne helt nye tankegang, var helt uacceptabel for Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed.

Han ved, at Dragsdahl hentede sine informationer om de sikkerhedspolitiske spørgsmål - herunder om dobbelt-beslutningen, og om situationen i Afghanistan - fra interview med kritiske amerikanske eksperter. Det var afgørende, at Dragsdahl havde et stort netværk i USA, formentlig stammende fra hans udstationering der. Det var ikke specielt ekstreme holdninger, som Dragsdahls kilder repræsenterede. Den centrale linie i artiklerne var ikke pacifisme men især en diskussion om atomvåbenafskrækkelse. Dragsdahl satte ikke spørgsmål ved, om der skulle være en atomvåbensafskrækkelsespolitik, men alene ved, hvordan den skulle udformes. Det var Dragsdahl, der førte amerikanske eksperter ind i den danske politiske dagsorden. Dragsdahl artikler anførte, at det afgørende var at bevare et stabilt atomarsystem, og at dette var afgørende for at skabe en politisk proces, der kunne føre til videre frihed. Den anden hovedkategori af artiklerne omhandlede betydningen af, at der var fredsbevægelser og frihedsgrupper i såvel øst som i vest. Han kender "Essay af Sakarov", som blev bragt i Information. Dette essay blev imødegået af Dragsdahl. Efter hans opfattelse var der fornødent belæg for Dragsdahls imødegåelse af Sakarov. Dragsdahl har også i andre artikler kritiseret fredsbevægelsen behandling af Sakarov. Det var naturligt i den daværende sammenhæng, at Dragsdahl forholdt sig til Sakarovs tanker.

Bent Jensens artikler i Jyllands Posten opfyldte slet ikke de sædvanlige krav til kildekritisk metode.

Vidnet **Peter Wivel** har forklaret, at han har været journalist på Information i 13 år - indtil 1990. Han arbejdede dels på udenrigsredaktionen og dels som chefredaktør. Hans stofområder var Stor Britanien, Tyskland, Frankrig og Kina. Det var sædvanligt, at man beskæftigede sig med et afgrænset område inden for udenrigsjournalistik. Alle journalister var i kontakt med de respektive ambassader inden for deres stofområde. Denne kontakt var nødvendigt for at få de tilstrækkelige oplysninger - hvis man ikke havde kontakt til ambassaderne ville ens arbejdsvilkår være meget begrænsede. Det er ikke usædvanligt, at man knytter personlige venskaber med ansatte på ambassaderne. Medarbejderne på ambassaderne i Danmark hjalp journalisterne med at træffe aftaler og skabe kontakter i hjemlandene. Det var meget hyppigt, at man mødte ambassadefolk til receptioner eller til frokostaftaler. Der var også kontakt til den sovjetiske ambassade, da han startede på Information. Det var bydende nødvendigt at have kontakt dertil for at kunne komme til Sovjet og for at kunne få oplysninger derfra. Han var bekendt med, at Dragsdahl, der først kom til Information efter, at han selv var startet på avisen, havde

kontakter til den sovjetiske ambassade. Den sovjetiske ambassade var meget ivrig for at komme med oplysninger og skabe kontakt.

I forbindelse med, at han beskrev den kinesiske grænsekonflikt med Sovjet, havde han kontakt med Chebotok fra den sovjetiske ambassade. Chebotok inviterede ham til frokost for at fortælle om den sovjetiske synsvinkel.

Information gav plads til at det sovjetiske pressekontor - APN - der også havde kontor i København, kunne skrive en klumme i avisen - og de fik derved profileret det sovjetiske synspunkt.

I 1980 fik han kontakt med APN, der inviterede ham til Sovjet. Han var umiddelbart ikke særlig interesseret heri, men sagde foreløbig ja, idet han betingede sig, at besøget udelukkende skulle omhandle Sovjets forhold til Kina. Han spurgte Vibeke Sperling, hvordan han skulle forholde sig. De blev enige om, at han også skulle betinge sig, at Sperling blev inviteret. De kom derfor sammen til Moskva. I lufthavnen blev de modtaget af hver deres APN mand. Da de var blevet indkvarteret, ringede han til Vibeke Sperling og sagde "min KGB-agent er rigtig sød, hvordan er din" Da han bagefter mødte den pågældende, var han meget sur og vranten - han blev derfor klar over, at han blev aflyttet. Da han kom hjem, skrev han nogle kritiske artikler om Sovjet. Han blev kontaktet af en person fra ambassaden, der inviterede på frokost. Den pågældende fortalte, at han var skuffet over hans artikler. Han blev under mødet udspurgt om, hvem der stod bag et nyetableret dansk blad. Den sovjetiske mand insisterede på, at han skulle undersøge, hvem der stod bag bladet og videregive disse oplysninger. Han var klar over, at noget var galt - og skrev til ambassaden, og oplyste, at han kun ville modtage oplysninger derfra og ikke levere dem. Han har aldrig siden hørt fra den sovjetiske ambassade.

Det var almindeligt, at journalister på Information blev inviteret til udlandet. Information tog ofte imod disse invitationer, og han har flere gange været i Stor Britanien og i Frankrig på inviterede rejser.

Lederartiklerne i Information var signeret, og der udspandt sig ofte "slag" om, hvad der skulle stå i lederen. Der kunne være diskussioner, der stod på i timevis. Der var læsere, der kritiserede Dragsdahls artikler. Dragsdahl havde engang skrevet en leder - det var i forbindelse med dobbelt-beslutningen - om, at Sovjet også måtte nedruste. Dette medførte, at Gert Pedersen skrev et rasende indlæg om, at Dragsdahl havde svigtet sin opgave, og at Dragsdahl måtte forstå, at USA var hovedfjenden. Han selv skrev et indlæg om, at dette var for ensidig en holdning - og han modtog også en meget vred reaktion fra Gert Pedersen. Dragsdahl forsvarede ofte amerikanske holdninger og mente, at Sovjet også skulle nedruste. Dragsdahl argumenterede for en ligevægt i nedrustning. Det er hans vurdering, at Dragsdahls artikler var klassisk journalistik i bedste forstand. Han havde et væld af kilder, og han hørte begge parter. Dragsdahl havde kilder både i USA og i Sovjet.

Vidnet Generalmajor **Karsten Møller** har forklaret, at han nu er pensioneret. Han har været tjenestegørende ved Forsvarets Efterretningstjeneste i perioden fra 1980 til 1982, hvor han var sagsbehandler på det sovjetiske område. Han har også været i Moskva som forsvarsattaché. Han har i perioden, hvor Nato traf den såkaldte dobbeltbeslutning, beskæftiget sig med Dragsdahls artikler i Information. Den kritiske argumentation, som var i Danmark, kunne udfindes via Dragsdahls artikler. Dragsdahl skilte sig ud i debatten, fordi han argumenterede for sine synspunkter, i modsætning til den "slagordsdebat", der ellers fandt sted. Dragsdahls force var det enorme netværk, først og fremmest i USA. De citater af samtaler og artikler, som Dragsdahl anvendte, var fra de store navne i USA. Dragsdahls kilde- og netværk var ekstremt godt i USA også blandt de medarbejdere, som var tæt på beslutningstagerne i USA. Dragsdahl var generelt tæt på de mennesker, der deltog i debatten i USA - herunder betydningsfulde forskere. Dragsdahl artikler bar præg af, at han havde argumenterne i orden. Dragsdahl var skarp, og man skulle tænke sig om, når man gik imod hans argumenter. Det interessante ved Dragsdahls artikler var også, at de ofte var tvetydige. De var ikke nødvendigvis forsvarsfjendtlige - men han havde et skarpt blik for det absurde. Dragsdahl var dog også kritiske over for venstre fløj - herunder over for Steen Folke. Dragsdahl har udtalt sig imod en beskæring af forsvarsbudgettet - hans argumenter i den forbindelse blev også taget op - og brugt - af forsvarret. Han er dog ikke sikker på, at Dragsdahls artikler havde indflydelse på den socialdemokratiske holdning i forbindelse med fodnotepolitikken.

Opstilling af Pershing 3 raketter i Europa var en militær-politisk beslutning - at andre har betegnet det som en ren politisk beslutning er en strid om kejserens skæg. Der var også i militære kreds drøftelser om, hvorvidt opstilling af atomraketter var fredsbevarende. Det ligger fast, at der har været kritiske situationer i forbindelse med de opstillede raketter. Anvendelse af taktiske atomvåben var også genstand for diskussion på ledelseniveau i militæret. Der var enighed om, at det var absurd, at et forsvar skulle medføre, at lande blev langt øde. Atomvåben var politiske og ikke militære våben. Under Reagan-administrationen indtraf en ændring i USAs sikkerhedspolitik, idet det blev besluttet at imødegå en gigantisk sovjetisk oprustning. Der var også teorier om, at der kunne gennemføres en begrænset atomkrig - og dette fremgik også af den strategi, som NATO da havde. I Sovjet var der samtidig en debat om, hvorvidt atomvåben var anvendelige.

Vidnet professor **Poul Villaume** har forklaret, at han er professor ved Københavns Universitet. Han er specialiseret i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik efter 2. verdenskrig. Han mødt Dragsdahl første gang i august 1979. Dragsdahl havde skrevet mange artikler om blandt andet NATOs dobbeltbeslutning. Disse artikler anvendte en ny synsvinkel. Han blev inviteret til et møde i oktober 1979 hos Dragsdahl, hvor det blev drøftet, om de kunne starte en ny fredsbevægelse. Det var meningen at skabe et alternativ til Samar-

bejdskomiteen for Fred og Sikkerhed - der var tæt knyttet til Sovjetunionen - og derved kun arbejdede imod den vestlige oprustning. De ville lave en bevægelse, der vendte sig mod atomoprustning i både øst og vest. Han var med til at skabe debat desangående sammen med Dragsdahl via en underskriftsindsamling, der mandede ud i en artikel i flere aviser. I december 1979 drøftedes det at danne en ny fredsbevægelse. De skrev ud til en række personer, og indkaldte til et stiftende møde i januar 1980. Dragsdahl blev inviteret til at holde et oplæg på dette møde. Dragsdahl lagde vægt på ikke at være aktivist og medlem af bevægelsen. Der var stor uenighed og konflikter med Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed - det var for "Nej til Atomvåben" altafgørende, at der blev kørt en afbalanceret debat. I perioden efter 1978 opstod en markant socialdemokratisk holdning imod atomvåben, og i efteråret 1978 var en del socialdemokrater imod NATO's atompolitik. Dragsdahls artikler spillede en vis rolle i dansk sikkerhedspolitik. Denne indflydelse var på flere planer, idet Dragsdahl havde et enestående kildemateriale i USA, der indebar, at der blev inddraget flere nuancer end vanligt i den danske debat. Dragsdahl var således dels med til at afdække NATOs beslutningsprocesser, og dels tilføjede han debatten nogle flere nuancer, idet han kritiserede venstrefløjen for at være dogmatisk og ensidig. Dette bidrog nyttigt til en diskussion på venstrefløjen. Det er hans opfattelse, at Dragsdahls sikkerhedspolitiske journalistik var på internationalt niveau.

Det er hans opfattelse, at opstilling af Pershing 2 raketter var en politisk beslutning - og ikke en militær - idet beslutningen blev truffet før opstilling af de sovjetiske raketter. Opstilling af raketter bidrog efter samtidens opfattelse til en forøget risiko for krig. Han ved, at den amerikanske tænketank IPS var en kritisk forskningsinstitution i USA, der stillede spørgsmålstejn ved oprustningen. Det er ikke hans opfattelse, at IPS er et marxistisk foretagende. Beskyldningerne herom må være fremsat af politiske grunde, og er udtryk for tidens tendens til at se sammensværgelser overalt. Efter at Reagan tiltrådte, skete der en ændring i den sikkerhedspolitiske opfattelse i USA. Reagan startede en voldsom oprustningsbølge og benyttede sig af en meget voldsom retorik over for Sovjetunionen. Der blev også givet udtryk for, at der kunne anvendes atomvåben af taktiske grunde.

Han kender dokumentet F30-31B. Dokumentet autenticitet er omstridt i forskningen. Dokumentet er angiveligt produceret i den amerikanske hær, og tænkt anvendt især i Italien i forbindelse med terror. Det er blevet påstået, at dokumentet er en KGB forfalskning. Den amerikanske regering og CIA har afvist dokumentet, men der ligger ingen dokumentation for, om det er en forfalskning og om denne forfalskning i givet fald er foretaget af KGB. Flere forskere holder stadig fast i, at dokumentet er autentisk - og dette synspunkt fastholdes også i Italien, hvor dokumentet særligt havde sin betydning. Årsagen hertil er, at dokumentet afspejler den politisk og militær kultur om at øge spændingerne i det italienske samfund - der var tilstede i de pågældende år. Formålet herved skulle være at legitimere et indgreb i landet. Han traf Daniel Ganzer, der forskede i de såkaldte "stay behind" net. Han oplyste, at

han kun kendte til disse via artikler i Belingske Tidende. Han sendte efterfølgende disse til den pågældende. Han kender til operation "Northwoods" - en tophemmelig operationsplan fra USA, hvorefter kræfter på Cuba skulle have skylden. Dette skulle legitimere en intervention på Cuba. Denne plan er autentisk, og er underskrevet af den amerikanske forsvarschef - men planen blev forkastet af præsident Kennedy. Vedrørende "Able Archer" 1983 viser den nyeste historiske forskning, at operationen kom på et meget uheldigt tidspunkt - der måske var den mest kritiske perioden under den kolde krig. NATO stod lige foran at skulle opstille raketter og et koreansk passagerfly var netop blevet skudt ned ved en fejl af det sovjetiske flyvevåben. Nerverne var på tidspunktet uden på tøjet. I november under øvelsen var der en simuleret frigivelse af atomvåben, men simulationen gik videre end ved tidligere øvelser - og dette kan have bidraget til, at mellemniveauet i det sovjetiske militær var i øget beredskab. Men der gik ikke informationer til det øverste niveau i Sovjet, muligvis fordi man blev klar over, at det ikke var alvor. Under "Able Archer" var der et vist forøget beredskab - men de røde lamper blev ikke tændt.

Han har i sit forskningsarbejde ikke arbejdet med materiale fra efterretnings-tjenesterne, men det er hans opfattelse, og velkendt i historiker kredse, at man må være meget kildekritisk overfor netop dette materiale. Især hos civile efterretningstjenester, der arbejder på grundlag af strafferetlig mistanke, kan der være medtaget mange løse informationer og rygter i dokumenterne. Derfor skal man være meget varsom med at anvende disse dokumenter. Det indgik for eksempel i PETs årsrapport, at bevægelsen "Nej til Atomvåben" var oprettet efter påvirkning af DDRs ambassade, og dette havde intet på sig, det vidst han sikkert.

Han har skrevet en artikel foranlediget af udtalelser fra David Gress om, at Dragsdahl i objektiv forstand var agent, idet han havde samfundskritiske synspunkter. Det var Gress synspunkt, at det var uden betydning om Dragsdahl i teknisk forstand var KGB agent. Han skrev da, at andre også objektivt set måtte være KGB agent, især de forskere, der havde kritiseret Reagans atompolitik. Det var hans ærinde at belyse, at en kritisk debat ikke var ensbetydende med, at modstandere var KGB agenter. Denne paranoide stil var ikke rimelig - idet kritik ikke nødvendigvis medfører at man "holder med de andre". Det er i teorien velkendt, at KGBs lokale agenter overdrev deres egen betydning ved tilbagerapportering til Moskva. Dette fremgår også af PET Kommissionens beretning.

Forhenværende politimester **Henning Fode** har forklaret, at han var chef for PET fra 1984 til 1988.

Forhenværende politimester **Niels Schmidt** har forklaret, at han var ansat i PET fra 1974 til januar 1983.

Journalist **Jacob Andersen** har forklaret, at han har været journalist bl.a. på Ekstra Bladet.

Baggrunden for artikelserien i Ekstra Bladet i 1992 var, at en russisk kollega ved navn Primanov i 1988 fik at vide, at Jørgen Dragsdahl blev brugt af KGB i "active messueres" aktioner. Vidnet kan ikke huske, hvem der havde fortalt det til Primanov, men det var en fra dessidentkredse i Moskva. Kollegaen traf Gordijevskij i 1990 hos BBC i London og talte med ham. I december 1991 mødte kollegaen igen Gordijevskij og spurgte ham, om Dragsdahl var agent for KGB. Gordijevskij svarede ja. Primanov fortalte efterfølgende dette til vidnet og chefredaktøren på Ekstra Bladet. Han havde da ikke noget med Primanov at gøre. Han havde året før talt med Per Larsen og spurgt ham, om man ikke kunne få mere at vide om, hvad Gordijevskij havde fortalt. Per Larsen, som da var operativ chef for PET, svarede, at PET ikke havde noget imod, at historien kommer frem, men at den ikke kunne komme fra PET, så vidnet måtte selv kontakte Gordijevskij. Vidnet og Primanov mødtes herefter med Gordijevskij. Det var vidnets opfattelse, at de ikke kunne offentliggøre de oplysninger, som de havde fået fra Gordijevskij, da de ikke havde nogen skriftlige kilder, der kunne understøtte oplysningerne. De havde kun Gordijevskijs mundtlige udsagn. Vidnet ringede til Per Larsen og forklarede ham situationen. Vidnet foreslog, at Ekstra Bladet og PET kunne samarbejde på den måde, at vidnet skulle forlægge PET de oplysninger, de havde fået af Gordijevskij og spørge, om PET kunne bekræfte dem. Dagen

efter forslaget vendte Per Larsen tilbage og accepterede vidnets forslag. Man må der for kunne gå ud fra, at det, som vidnet skrev i Ekstra Bladet, var korrekt.

Ekstra Bladet skrev, at Jørgen Dragsdahl var agent for KGB på baggrund af oplysninger i KGB dokumenter og fra Gordijevskij, efter at oplysningerne havde været forelagt Per Larsen. Vidnet vil tro, at ca. 90 % af de oplysninger, han skrev på baggrund af, kom fra Gordijevskij.

Han havde ikke skrevet, at Jørgen Dragsdahl var agent, hvis han ikke havde forladt PET med den sikre overbevisning, at Jørgen Dragsdahl var agent.

Han havde oplysninger om ca. 30 personer, hvoraf han kun har skrevet om ca. halvdelen, fordi de oplysninger, han havde, ikke blev bekræftet af PET. Han havde bl.a. oplysninger om Peter Wievel, men fik at vide af PET, at de ikke havde beviser mod ham, hvorfor vidnet ikke skrev om ham.

Vidnet har haft to møder med daværende chef for PET, Hanne Bech Hansen. Det ene møde var en ren høflighedsvisit. Ved det andet møde opsøgte vidnet Hanne Bech Hansen, efter Ekstra Bladet var blevet sagsøgt, for at fortælle hende, at han var blevet vildledt, f.eks. i relation til, at Dragsdahls møder var i Wien og ikke i Budapest. Den oplysning havde PET ikke korrigeret. Han sagde også til Hanne Bech Hansen, at Ekstra Bladet måtte have noget, som kunne bruges i retten. Vidnet kendt ikke noget til interne papirer i PET, men var klar over, at der var et kraftigt dossier i PET omhandlende Jørgen Dragsdahl. Hanne Bech Hansen ville imidlertid ikke udlevere noget. PET var bange for, at det skulle blive opdaget, at der havde været et samarbejde med Ekstra Bladet. PET's motiv for at indlede samarbejdet med Ekstra Bladet var efter vidnets opfattelse, at PET gerne så, at de oplysninger, som Gordijevskij kom med, blev offentliggjort.

Han deltog i et møde med Erling Olsen for at vride armen om på ham, for at få udleveret dokumenter, der kunne underbygge de oplysninger, som Ekstra Bladet havde offentliggjort, hvilket imidlertid ikke lykkedes. Vidnet fortalte på mødet om det samarbejde, Ekstra Bladet havde haft med PET.

Erik Ninn-Hansens udtalelser i 1992 vedrørende Herløv Petersen sagen er korrekt beskrevet i vidnets artikel i Jyllands Posten af 12. februar 2007. Vidnet opfattede Erik Ninn-Hansens udtalelser sådan, at man ikke ønskede samme ballade, som der opstod i forbindelse med Herløv Petersen sagen.

Vidnet er gået ind denne sag, fordi han mener, at sagen er forvrænget i offentligheden og derfor ønsker at bidrage til, at sandheden kommer frem.

Politimester Jakob Scharf, PET, har i brev af 26. marts 2010, som parterne i enighed har fremlagt i forbindelse med, at Jakob Scharf samtidig er frafaldet som vidne blandt andet anført:

"Politiets efterretningstjenestes arkiver indeholder en række klassificerede rapporter og notater udarbejdet af medarbejdere i efterretningstjenesten. Disse rapporter mv. er udarbejdet med henblik på anvendelse internt i efterretningstjenesten, herunder som dokumentation af tilvejebragte oplysninger og med henblik på at skabe overblik over konkrete efterretningsoperationer. Rapporterne mv. er som udgangspunkt ikke udarbejdet med henblik på offentliggørelse eller videregivelse til andre myndigheder, ligesom hovedparten af rapporterne ikke nødvendigvis har været forelagt for ledelsen i Politiets Efterretningstjeneste.

De fleste rapporter mv. er udarbejdet af polititjenestemænd og indeholder en gennemgang af tilvejebragte oplysninger mv. men enkelte notater udarbejdet af polititjenestemænd indeholder også juridiske vurderinger, herunder om enkeltpersoners mulige strafansvar. I mange tilfælde er det ikke i dag muligt at fastlægge, hvorvidt notater, der indeholder sådanne vurderinger mv., har været forelagt for og er godkendt af den daværende ledelse i efterretningstjenesten, herunder om de juridiske overvejelser i notaterne har været genstand for vurdering af den juridiske ledelse i efterretningstjenesten.

En række forskere har igennem de seneste år som led i konkrete forskningsprojekter fået adgang til at gennemse dokumenter i Politiets Efterretningstjenestes arkiv.

Forskernes adgang til efterretningstjenestens arkiver gennemføres således, at forskerne sikkerhedsgodkendes med henblik på at kunne gennemse klassificerede oplysninger. Hvis forskerne ønsker at gengive klassificerede oplysninger i forbindelse med offentliggørelse af afhandlinger, artikler eller lignende, forudsætter det, at Politiets Efterretningstjeneste først får lejlighed til at tage stilling til, om oplysningerne kan afklassificeres.

I de tilfælde, hvor Politiets Efterretningstjeneste kan imødekomme en anmodning om afklassificering, meddeles dette skriftligt den pågældende forsker. Under hensyn til det ovenfor anførte om udarbejdelsen af rapporter mv. i Politiets Efterretningstjeneste anfører efterretningstjenesten følgende i afgørelser vedrørende afklassificering:

"De kan i Deres fremstilling anføre, at De har haft adgang til materiale hos Politiets Efterretningstjeneste. I det omfang de pågældende dokumenter anvendes i Deres fremstilling, skal det anføres, at notitser og notater m.v. er udfærdiget af medarbejdere hos Politiets Efterretningstjeneste og således ikke nødvendigvis er udtryk for Politiets Efterretningstjenestes vurderinger"

Hvis omstændighederne giver anledning hertil, kan dette være suppleret af konkrete bemærkninger, og i den skrivelse af 19. maj 2009 fra Politiets Efterretningstjeneste til Bent Jensen, som De har henvist til,

har efterretningstjenesten således anført følgende:

"Politiets Efterretningstjeneste skal henlede Deres opmærksomhed på, at bortset fra dokumentet nævnt under pkt. 1 b, der er udfærdiget af Udenrigsministeriet, indgår de afklassificerede oplysninger i dokumenter, der er udfærdiget af medarbejdere hos Politiets Efterretningstjeneste og således ikke nødvendigvis er udtryk for Politiets Efterretningstjenestes vurderinger. Dette gælder uanset om de pågældende dokumenter måtte have dannet grundlag for Politiets Efterretningstjenestes orientering af regeringen eller andre myndigheder, herunder Justitsministeriet."

....

Det bemærkes i den forbindelse, at Politiets Efterretningstjeneste løbende orienterer bl.a. Regeringens Sikkerhedsudvalg og Justitsministeren om efterretningstjenestens virksomhed, og at orienteringen om konkrete sager, der gives mundtligt at chefen for Politiets Efterretningstjeneste, typisk finder sted på grundlag af foreliggende dokumenter, herunder rapporter m.v. udarbejdet af medarbejdere i Politiets Efterretningstjeneste, der indeholder redegørelser for tilvejebragte oplysninger eller status i en sag samt vurderinger af personers mulige strafansvar. Det forhold, at et dokument er indgået blandt materiale, der har dannet grundlag for en mundtlig orientering, eller som i enkelte tilfælde måtte være udleveret til regeringsmedlemmer eller embedsmænd i ministerier, indebærer imidlertid ikke i sig selv, at den mundtlige orientering tillige har omfattet eventuelle vurderinger i sagen, eller at efterretningstjenestens ledelse som led i orienteringen har tilsluttet sig de vurderinger, der måtte fremgå af materialet.

..."

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har til støtte for sin påstand i første række gjort gældende, at under hensyn til den sammenhæng, som de påtalte udsagn er fremsat i, er de alle æreskrænkende. Bent Jensen har under sagen forklaret, at "disinformation" alene skulle forstås som slet underbyggende artikler baseret på usikre og/eller upålidelige kilder, samt fravalg af relevante kilder. Dette stemmer imidlertid dårligt overens med, dels at Bent Jensen i sine indlæg bruger overskrifter som "Debat: Dragsdahls og Informations desinformatsija" og "Jørgen Dragsdahls dezinformatsija" og dels Bent Jensens udtalelser i Jyllands-Posten den 7. februar 2007, der må forstås som påstande om, at sagsøgerens aktiviteter har været ulovlige og strafbare. Alle de påtalte udsagn er således æreskrænkende.

De sagsøgte har ikke under sagen ført sandhedsbevis for de fremsatte æreskrænkende udtalelser. De sagsøgte har henvist til, at det af PET dokumenterne, af Gordijevskijs oplysninger og af KGBs registre fremgår, at sagsøgeren var agent, og særligt at det tillige var PETs institutionelle opfattelse. En gennemgang af PET dokumenterne viser imidlertid, at de i dokumenterne anførte forudsætninger i det væsentlige var gætterier,

formodninger og for nogle forholds vedkommende decidede forkerte oplysninger. Det var almindeligt kendt, at oplysninger i KGBs registre var overdrevne, og at agenter, der rapporterede til KGB også havde en tendens til at overdrive deres indsats. Oplysningerne i registrene kan således ikke stå alene. Jørgen Dragsdahl formidlede blot holdninger og opfattelser, som blev forfægtet af ganske mange vestlige, og særligt amerikanske, embedsmænd, rådgivere og sikkerhedspolitiske eksperter. De sagsøgte har ikke påvist en eneste artikel, hvor oplysningerne er udtryk for en "formidling" af sovjetiske synspunkter. Derimod har mange af Jørgen Dragsdahls artikler været endog meget kritiske overfor Sovjetunionen.

Det er ikke godtgjort, at de påtalte udsagn i forvejen var så almindelig kendte i offentligheden, at offentliggørelsen den 14. januar 2007 og senere ikke var retsstridig. De sagsøgte har gjort gældende, at de påtalte udsagn blev fremsat som led i en historisk rapportering, der udspringer af sagsøgte Bent Jensens stilling som leder af Center for Koldkrigsforskning". Centrets formål er "at fremme den videre forskning i historien om Den Kolde Krig, og derved holde erindringen i hævd". En sådan "videre forskning" vil selvsagt ikke vedrøre forhold, der "i forvejen har været almindeligt kendte i offentligheden". Sagsøgeren har i anden række henvist til, at oplysningerne, der fremkom i Ekstra Blads sagen, med Landsrettens mellemkomst den 17. december 1994, blev dementeret i forbindelse med et forlig mellem den sags parter. Jyllands-Posten kan ikke berettiget ganske kort tid efter beskyldte Jørgen Dragsdahl, for at have været spion respektive agent for KGB, for at have modtaget penge af samme, og for at have medvirket til spredning af desinformation for Sovjetunionen.

Sagsøgeren har videre bestridt, at de af de sagsøgte fremsatte udtalelser er retmæssige som fremsat som led i en historisk rapportering/respektive i et videnskabeligt foredrag. Som irrelevant for en "historisk rapportering", ses det bl.a. i Bent Jensens artikel "De kaldte ham nr. 1" anført "En af Dragsdahls beundrere, tidligere udenrigsminister Kjeld Olesen sagde, at han var både overrasket og skuffet over Ekstra Bladets oplysninger". Han var "dybt imponeret" af Dragsdahls viden, og det var en meget sørgelig historie, hvis den var sand" og "Dragsdahl har senere pralet af, at han fik tilkendt et efter danske forhold pænt beløb og en total tilbagekaldelse af alle beskyldninger fra Ekstra Bladet". Tilsvarende er et betragteligt antal afsnit helliget Ekstra Blads-sagen, som er aldeles irrelevant for den "videre forskning i historien om Den Kolde Krig". Atypisk for en "historisk rapportering" er endvidere den benyttede fotostat og artiklens titel.

Bent Jensen har haft forsæt til at fremsætte injurier i forhold til sagsøgeren, hvilket fremgår dels af, at Bent Jensens udsagn ikke bygger på en loyal og præcis gengivelse af indholdet af dokumenterne fra PET, og dels af Bent Jensens artikel i Jyllands-Posten for den 19. januar 2007, hvor i han anfører "Til grund for min beslutning lå følgende: Hele tre gange tidligere havde statslige instanser og politiske hensyn forhindret, at Dragsdahls meriter blev offentligt belyst. I 1980-erne en borgerlig justitsminister, derpå i 1990erne en socialdemokratisk ditto og for to år siden den statslige institution DIIS.

Det skulle ikke lykkes en fjerde gang."

Bent Jensen har ikke fremsat udsagnene i god tro. Sagsøgeren har dels henvist til, at det, forudsat en kildekritisk tilgang til de i sagen fremlagte PET-dokumenter, er klart, at bilaget P/9 ikke kunne tages til indtægt for PET's institutionelle opfattelse. Bilagene er behæftet med indbyrdes modstridende oplysninger. Bent Jensen var ved fremsættelsen bekendt med, at Erik Ninn-Hansen bestred at have fået Jørgen Dragsdahl-sagen forelagt, og at Hanne Bech-Hansen havde udtalt, at "der ikke var noget at komme efter". Bent Jensen var forud for fremsættelsen bekendt med, at andre historikere, der havde haft adgang til samme materiale to år tidligere, ikke havde fundet grundlag for at udlede andet og mere om Jørgen Dragsdahl, end at han var i efterretningstjenestens "søgelys grundet hans mange kontakter til sovjetiske diplomater". Tilsvarende konklusion blev endvidere nået i PET-kommissionens beretning bind 7 og 13, der ligeledes er skrevet af historikere.

Vedrørende de øvrige sagsøgte - sagsøgte 2-5 - har disse ikke kun refereret de udsagn, som Bent Jensen har fremsat. De i artiklerne indeholdte oplysninger er retsstridige. Dette gør sig særligt gældende vedrørende illustrationen af sagsøgeren påført et KGB-slips, en illustration der blev anvendt ialt 11 gange i perioden frem til den 6. februar 2007. Disse sagsøgte har via deres artikler anses for at have tilsluttet sig de beskyldninger, som Bent Jensen har fremsat. Dette fremgår blandt andet af artiklen "At være eller ikke være ... Agent" hvori det anføres: "Morgenavisen-Jyllands-Posten har talt med flere kilder, som kender til sagen - og deres samstemmende billede er, at grænsen til egentlig agentvirksomhed er hårfin, men flere fremhæver samtidig, at tilfældet Dragsdahl er et klassisk eksempel på, hvordan den kommunistiske påvirkning under Den Kolde Krig foregik." Bent Jensens artikel var ikke en dagsaktuel "kioskbasket", som det var naturligt for Jyllands-Posten at forholde sig til, men derimod en selvskabt historie. Disse sagsøgte kan derfor ikke med henvisning til EMRK påberåbe sig pressefrihed. Dette gælder særligt i denne situation, hvor Jyllands-Posten forlods var advaret om det æreskrænkende jf. Jørgen Dragsdahls E-mail af 12. januar 2007 til John Hansen, og de imellem PET og Bent Jensen stedfundne telefonsamtaler.

Ansvarsgrundlaget for John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram er Medieansvarslovens § 10, mens ansvarsgrundlaget for Carsten Juste er samme lovs § 13. Ydermere er Carsten Juste ansvarlig for det efterfølgende reklamefremstød, der blev distribueret i et samlet oplag på 9,1 mio. eksemplarer. Ansvarer bygger her tillige på Medieansvarslovens § 9, stk. 3.

Bent Jensen har ved sine udtalelser ikke alene overtrådt straffelovens § 267, men tillige § 268. Udgangspunktet for Bent Jensens artikel fra 14. januar 2007 var PET-dokumentet P/9. På ganske mange punkter er Bent Jensens citater fra dokumentet imidlertid bearbejdet til ukendelighed. Af yderligere relevans er artiklen i Jyllands-Posten for den 27. februar 2007, hvor Bent Jensen tillægger Jørgen Dragsdahl motiver for sin henvendelse til PET, som

der ikke hverken direkte eller indirekte var grundlag for.

Vedrørende straffelovens § 96, har sagsøgeren gjort gældende, at straffelovens § 96 ikke er en materiel forældelsesregel. Bent Jensen vil kunne domfældes i overensstemmelse med den principalt nedlagte påstand, fordi deliktet er en krænkelse af Jørgen Dragsdahls ære. Bent Jensens udtalelser tog sin begyndelse i Jyllands-Posten for den 14. januar 2007 og blev efterfulgt af i stribevis af ærekrænkende udsagn, helt frem til partsindlægget af 8. marts 2010. Der er således tale om en fortsat forbrydelse. Det er derfor hjemlet at opsamle yderligere udsagn i en allerede anlagt sag jf. bl.a. afgørelsen U 1974.775 U.

Bent Jensen bør idømmes en betinget frihedsstraf, samt en betragtelig tillægsbøde. Der henvises til blandt andet afgørelsen offentliggjort i U 1991.549 H, hvor gerningsindholdet blev realiseret på én dag, hvorimod gerningsindholdet i denne sag reelt er blevet realiseret i en periode på mere end 3 år. I den sag fastsattes en straf på 14 dages hæfte og en tillægsbøde. Særligt med henvisning til sagsøgte Bent Jensens partsindlæg af 8. marts 2010 gøres det gældende, at der er handlet i skadeshensigt.

Der skal tilkendes Jørgen Dragsdahl en godtgørelse på kr. 400.000,-. Sagsøgeren har til støtte for godtgørelsens størrelse henvist til sagsøgerens forklaring om, hvilke konsekvenser udtalelserne har haft for ham, og har yderligere henvist til, at godtgørelsen i Ekstra Blads-sagen, som forligsmæssigt blev afsluttet i 1994, blev fastsat til kr. 125.000,-, hvilket pristalsreguleret modsvarer kr. 171.214,60. Ekstra Blads sagen omhandlede udover Jørgen Dragsdahl en lang række andre påståede agenter og verserede i ét til 1½ år. Heroverfor står denne sag, med tre og et halvt års eksponering af Jørgen Dragsdahl, som KGB-agent. Sagen har medført, at Jørgen Dragsdahl i en længere årrække har været på dagpenge.

De sagsøgte har til støtte for frifindelsespåstanden i første række gjort gældende, at adskillige af de påtalte udsagn ikke indeholder sigtelser for forhold, der er egnede til at nedsætte sagsøgeren i medborgeres agtelse og at de påtalte udsagn er sande.

Bevistemaet er i alt væsentligt, om sagsøgeren var påvirkningsagent for Sovjetunionen, og om han herunder udøvede aktivitet med desinformation. En sigtelse for at have været agent - altså for at have ageret for et fremmed lands interesser - er ikke en sigtelse for et forhold, der er egnet til at nedsætte en person i medborgeres agtelse. De sagsøgte gør ikke og har aldrig gjort gældende, at sagsøgerens aktiviteter har været ulovlige endelige strafbare.

At Bent Jensen skulle have hævdet, at sagsøgeren havde begået noget strafbart er ikke korrekt og citatet fra kronikken i Jyllands-Posten den 7. februar 2007, hvor Bent Jensen skriver "For mig, der altså ikke er jurist, er det som samfundsborger forbløffende, at der blandt jurister kan herske

uklarhed om, hvorvidt det er strafbart eller ej at arbejde for en fremmed efterretningstjeneste ved – mod eller uden betaling – at tjene denne magts interesser f.eks. ved desinformation." hverken kan eller skal læses sådan. Dette støttes af Bent Jensens udsagn i Information den 8. juli 2009, hvor han citeres for til Information i en mail at have skrevet "Det drejer sig jo ikke om, hvorvidt Dragsdahl har begået ulovligheder men om han i en eller anden forstand var agent og om, hvorvidt PET anså ham for at være KGB-agent."

Når sagsøgeren jf. sin forklaring og P/9 har haft talrige møder med personer, som han vidste var KGB agenter, når disse møder fandt sted på lokaliteter og under omstændigheder, som PET med rette har betegnet som konspiratoriske og som Jørgen Dragsdahl selv har omtalt som, at han var udsat for "mærkelige omstændigheder", når Jørgen Dragsdahl sideløbende hermed gennem sin medieaktivitet og sine politiske kontakter varetog sovjetiske interesser ved sine omfattende anti-NATO skrivelser og andet, når han selv i interviewet "Jørgen Dragsdahl fortæller" bragt i Jyllandsposten den 14. januar 2007 udtaler, "Mine kontakter til KGB var i en periode uforenelig med mit job som journalist – det er krystalklart. Men det var lærerigt, og jeg vil aldrig begå tilsvarende fejl igen" og når det jf. sagens bilag P/10 må lægges til grund, at Jørgen Dragsdahl i KGBs registre var registreret som agent, har det, uanset at der ikke er ført bevis for, at sagsøgeren har begået noget strafbart, været berettiget, at de sagsøgte har omtalt ham som agent. Sagsøgerens subjektive forhold er i den forbindelse uden betydning for den objektive bedømmelse af hans aktiviteter, herunder om han eventuelt blot mener at have udbredt egne synspunkter.

De sagsøgte har gjort gældende, at der er ført sandhedsbevis for de udsagn, der ubestridt er egnede til at nedsætte Jørgen Dragsdahl i medborgeres agtelse (udsagn nr. 7, nr. 8, 2. led, nr. 9-10, nr. 12, nr. 14-15, nr. 19, nr. 25-27, nr. 28, 2. led, nr. 39 og nr. 31) og de eventuelt yderligere udsagn, som retten måtte finde er omfattet af straffelovens § 267. Bent Jensen har baseret sig på oplysninger fra Gordijevskij og PET. Det fremgår af PET kommissionens beretning, bind 7, side 25-26 og PET kommissionens beretning, bind 13, side 12 at Gordijevskij af såvel PET som PET-kommissionen er anset for overordentlig troværdig, hvilket han tillige blev af en række udenlandske analytikere. Oplysninger hidrørende fra ham må derfor tillægges stor vægt. En gennemgang af PET-dokumenterne viser, at sagsøgeren gentagne gange omtales som agent og at dette bl.a. skyldtes, at han figurerede som sådan i KGBs interne materiale. Bent Jensen har forklaret, at en række af dokumenterne er forelagt PETs ledelse og nogle endog videresendt til FE og regeringens sikkerhedsudvalg. Det må derfor have formodningen for sig, at ledelsen ville have fået dokumenterne korrigeret, hvis ikke de udtrykte PETs men alene den enkelte medarbejders holdning. Det kan ikke her overfor tillægges væsentlig betydning, at Henning Fode har forklaret, og Ole Stig Andersen har udtalt, at dokumenterne ikke var udtryk for PETs institutionelle opfattelse.

I anden række har de sagsøgte gjort gældende, at de påtalte udsagn i forvejen har været almindeligt kendte i offentligheden via offentliggørelsen i Ekstra Bladet i 1992 og 1993. Offentliggørelsen den 14. januar 2007 og senere er derfor ikke retsstridig. At der alene har været tale om udsagn, der var almindelig kendte, fremgår desuden af sagsøgerens egen mail af 12. januar 2007 til sagsøgte John Hansen.

I tredje række har de sagsøgte gjort gældende, at de påtalte udsagn ikke er retsstridige, idet de er fremsat som led i en historisk rapportering/respektive i et videnskabeligt foredrag, der udspringer af sagsøgte Bent Jensens stilling som leder af Center for Koldkrigsforskning. Centeret blev etableret ved en folketingsbeslutning i 2006, og har til "formål at fremme den videre forskning i historien om Den Kolde Krig, og derved holde erindringen i hævd".

Såvel artiklen i Jyllands-Posten den 14. januar 2007 som de senere artikler er offentliggjort som led i forskningsprojektet, som sagsøgte Bent Jensen i 2004 modtog en offentlig bevilling til. Artiklen fremstår med noter og oplysninger som er helt almindeligt for et forskningsprojekt. Det er i den forbindelse uden betydning, at offentliggørelsen har fundet sted i et dagblad. Gengivelsen af forskningsresultaterne er derfor sket til berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse.

I fjerde række har sagsøgte Bent Jensen gjort gældende, at han har ikke haft forsæt til at fremsætte injurier i forhold til sagsøgeren. De fremsatte herunder de påtalte udsagn bygger på en loyal og præcis gengivelse af indholdet af offentlige myndigheders, herunder navnlig PET's arkiver om sagsøgerens adfærd og aktiviteter. Som anført i professor, dr.jur. Peter Blumes responsum, der er gengivet i DIIS-udredningen, bind 4, side 149, betyder dette, at "straffelovens bestemmelser ikke aktualiseres", jfr. herved straffelovens § 269 sammenholdt med principperne i EMRK's artikel 10.

I fjerde række har de øvrige sagsøgte gjort gældende, at de alene har refereret de af sagsøgte Bent Jensen fremsatte udsagn med angivelse af kilden. Denne aktivitet er retsmæssig i henhold til straffelovens § 269 og den omfattende danske retspraksis, der er udviklet siden 1997 med baggrund i EMRK's artikel 10. Disse sagsøgted artikler er nøje citater af Bent Jensens udsagn og det fremgår klart af artiklerne, at der er tale om citater fra Bent Jensen. En journalist er under disse omstændigheder ikke selvstændig ansvarlig for sådanne udtalelsers eventuelle krænkende karakter jf. bl.a. UfR 97.259 H og UfR 04.1773 H. De sagsøgte bragte samme dag som Bent Jensens artikel et interview med sagsøgeren, hvor denne fik lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger ligesom han 14 dage senere fik optrykt sit eget "Genmæle". Disse sagsøgte har således gengivet begge parter synspunkter og kun parternes synspunkter.

De sagsøgte har videre gjort gældende, at en påstand om anvendelse af straffelovens § 268 er helt grundløs.

Endelig har de sagsøgte gjort gældende, at størstedelen af de i forhold til sagsøgte 1 påtalte udsagn, nemlig 21 ud af 35, først er påtalt i sagsøgerens påstandsdokument af 15. februar 2010 og således mere end 6 måneder efter, at sagsøgeren blev bekendt med udsagnene og adskillige af disse først mere end 3 år efter dette tidspunkt. De kan derfor ikke begrunde en påstand om straf, respektive mortifikation, jfr. herved straffelovens § 96, stk. 1 og stk. 5.

Overfor mortifikationspåstanden har de sagsøgte gjort gældende, at mortifikation som følge af ytringsprivilegiet for såvel forskere som journalister ikke kan gennemtvinges. Det følger således af Menneskerettighedsdomstolens praksis, jf. materialesamlingen side 12, 14 og 60, at der ikke kan dømmes til mortifikation, hvor udtalelser fremsættes som led i en ophedet debat i offentlighedens interesse. Det er endvidere udelukket at mortificere en tegning, eller det som den enkelte læser vil kunne uddrage af en tegning.

Overfor påstanden om godtgørelse har de sagsøgte gjort gældende, at sagsøgerens krav er helt ude af trit med retspraksis. Der er således aldrig tidligere i retspraksis tilkendt beløb i den påståede størrelsesorden. Sagsøgerens oplysning om, at han siden 2007 har været på dagpenge, kan ikke tillægges betydning, idet sagsøgeren ikke har ført bevis for årsagssammenhængen mellem artiklerne og det forhold, at han siden 2007 har været på dagpenge.

Retstens begrundelse og afgørelse

Vedrørende Bent Jensen

Bent Jensen har i en række artikler omtalt Jørgen Dragsdahl som KGB-agent og i samme artikler brugt udtryk som "føringsofficer", "konspirative møder" og "lyssky kontakter", ligesom han er fremkommet med oplysninger om, at Jørgen Dragsdahl har modtaget penge fra KGB, at han har leveret oplysninger til KGB, og at han har bedrevet kampagnejournalistik på basis af falske dokumenter fremstillet af KGB.

Udtalelser om at en navngiven person er agent for en fremmed efterretnings-tjeneste, og udtalelser, der skal underbygge eller supplere en sådan påstand, er sigtelser, der er egnede til at nedsætte vedkommende i medborgeres agtelse.

Det fremgår af den sammenhæng, hvori Bent Jensen omtaler disinformation, at der menes falske informationer, der videregives mod bedrevidende på foranledning af en fremmed magt - eller til fremme af dennes interesser - i dette tilfælde Sovjetunionen.

Det fremgår tillige af ordlyden af Bent Jensens artikler, at hans ærinde ikke var at påpege, at Jørgen Dragsdahl havde udført et ufuldstændigt - og dårligt

- journalistisk arbejde, men at der gives udtryk for, at Jørgen Dragsdahls arbejde var løgnagtigt og sammenkædet med KGB.

Bent Jensen har fremsat sine betragtninger i et almindeligt læst dagblad, og betragtningerne vil af den almindelige læser blive opfattet som en beskyldning om et bevidst angreb mod Danmark - og altså som landsskadelig virksomhed.

Udtalelserne om disinformation er i denne sammenhæng fornærmelige og er egnet til at nedsætte Jørgen Dragsdahls ære i medborgeres agtelse.

De nævnte udsagn er derfor omfattet af straffelovens § 267.

Det er ikke ved de fremlagte dokumenter fra PET, eller i øvrigt ved den skete bevisførelse - herunder ved referater af Gordijevskijs oplysninger til efterretningstjenesterne - godtgjort, at Jørgen Dragsdahl var agent for KGB. Retten har ved bedømmelsen heraf lagt vægt på, dels at Henning Fode, som var chef for PET i perioden 1984 til 1988, har forklaret, at PET efter en massiv efterforskning af Jørgen Dragsdahl ikke har fundt grundlag for at indstille, at der skulle rejses tiltale mod ham, og dels at det af de fremlagte dokumenter fremgår, at vurderingerne af, hvorvidt Jørgen Dragsdahl var agent, alene var udtryk for den enkelte medarbejders personlige holdning. Det bemærkes tillige, at de fremsatte påstande og betragtninger i dokumenterne - således som de er forelagt for retten - ikke fremstår som underbyggede og gennemarbejdede.

Det fremgår af bevisførelsen, at der ikke er grundlag for at antage, at der er udbredt disinformation ved at omtale dokument FM 30-31B som et autentisk dokument. Det tillægges særlig vægt, at der er forskere, der forsat antager, at dokumentet er autentisk. En ukritisk omtale af dokumentet i sin samtid kan derfor ikke anses for disinformation.

Vedrørende Jørgen Dragsdahls omtale af den sikkerhedspolitiske situation i forbindelse med "Able Archer" øvelsen i 1983, fremgår det af bevisførelsen, at der set med nutidens øjne, formentlig var tale om en overreaktion, og at situationen nok ikke var så kritisk, som Jørgen Dragsdahl har givet udtryk for. Det findes dog ikke at kunne henføres under begrebet disinformation, at forskere efter forløbet af mange år ændrer vurdering af situationen.

Bent Jensen har heller ikke ved de øvrige anførte eksempler godtgjort, at Jørgen Dragsdahl har ønsket - eller har udbredt disinformation.

Bent Jensen har således ikke godtgjort, at de rejste sigtelser er sande, jf. straffelovens § 269, stk. 1, 1. led.

Bent Jensen har som forsker en forpligtelse til kritisk at undersøge det kilde-materiale, som han bygger sine konklusioner på. Dette underbygges af for-

klaringerne fra chefudreder Svend Aage Christensen og professor Ole Wæver.

Det må forudsættes, at Bent Jensen, særlig som forsker på et område, hvor efterretningsdokumenter naturligt indgår som kildemateriale, har en viden om den særlige kildekritiske indgangsvinkel, der skal anvendes ved brug af sådanne dokumenter.

Bent Jensen, der har haft en eksklusiv adgang til PET dokumenterne, har ikke godtgjort, at han fra anden side har fået verificeret oplysningerne heri. Dette til trods for, at DIIS-redegørelsen, der blev offentliggjort ca. 2 år tidligere, ikke nåede den tilsvarende konklusion.

Under hensyn hertil har Bent Jensen ikke godtgjort at være i god tro eller haft føje til at anse sigtelserne for sande, jf. straffelovens § 269, stk. 1, 2. led og stk. 2.

Der er ikke er godtgjort, at sigtelserne har en sådan kvalificeret karakter, at de er omfattet af straffelovens § 268.

Det fremgår af den juridiske teori, at forskere i forbindelse med en videnskabelig debat har vide grænser for at fremsætte bedømmelser af andres faglige arbejde, hvis det holdes inden for den faglige kreds. Den omstændighed, at Bent Jensen har offentliggjort sine forskningsresultater i et dagblad, medfører, at han ikke kan påberåbe sig denne særlig udvidede ytringsfrihed. Det bemærkes tillige, at artiklerne ikke fremstår som en sædvanlig afrapportering af et forskningsresultat.

Det fremgår ligeledes af retspraksis, at journalister har et friere spillerum for fremsættelse af ytringer end andre. Bent Jensen har imidlertid i forbindelse med publiceringen af de omhandlede artikler i Jyllands Posten fremtrådt som forsker og som professor inden for det relevante faglige område.

Bent Jensen kan således ikke påberåbe sig straffrihed med henvisning til Menneskerettighedskonventionens art. 10.

Det forhold, at begrebet agent er anvendt i de dokumenter, som Bent Jensen har fået forelagt fra PET, medfører ikke, at udtalelser derom, isoleret set og uden den relevante sammenhæng, kan fremsættes straffrit. Det bemærkes herved, at citaterne er brudstykker af de oprindelige dokumenter, og at oplysningerne i artiklerne i øvrigt fremstår i bearbejdet form og til dels som udtryk for Bent Jensens egen opfattelse.

De oplysninger, der fremkom i forbindelse med "Ekstra Blads-sagen", blev i forbindelse med den efterfølgende retssag dementeret, idet sagen blev afsluttet forligsmæssigt. Bent Jensens artikler fremstår som et forsøg på at drage det dementi, som afsluttede "Ekstra Blads-sagen", i tvivl. Under hensyn

hertil, og til at offentliggørelsen i Ekstra Bladet er sket for ca. 15 år siden, er oplysningerne ikke så almindelig kendte i offentligheden, at en genfremsættelse kan anses for retmæssigt.

Adgangen til privat påtale i medfør af straffelovens § 267, og påstand om mortifikation efter straffelovens § 273, bortfalder jf. straffelovens § 96, stk. 1, og stk. 5, når den berettigede ikke har anlagt sag inden henholdsvis 6 måneder og 3 år efter, at han har fået et sådan kundskab, at han havde grundlag for sagsanlæg.

De sigtelser, der første gang er påtalt i påstandsdokumentet af 15. februar 2010, er ensartede og er fremsat kontinuerligt over en periode på ca. 6 måneder. Sigtelserne er af samme karakter, som de sigtelser, der er påtalt i stævningen. Der er således tale om en forsæt forbrydelse. Påtale er imidlertid først rejst ca. 2½ år efter den seneste sigtelses fremsættelse. Disse 20 sigtelser er derved strafferetligt forældede. Bent Jensens påstand om frifindelse for straf vedrørende disse udtalelser tages til følge. Derimod er adgangen til at påstå sigtelserne mortificeret ikke forældet.

Spørgsmålet om forældelse af Jørgen Dragsdahls krav om godtgørelse i anledning af de udtalelser, der 1. gang er medtaget i påstandsdokument af 15. februar 2010, afgøres efter forældelseslovens § 30, stk. 1, jf. 1908-loven, hvorefter kravet er undergivet en 5-årig forældelse. Kravet om tortgodtgørelse er således ikke forældet i forhold til disse udtalelser.

Udtalelserne om, at sagsøgeren var agent, er udbredt ca. 2 år efter DIIS-redegørelsen og mere end 20 år efter, at sagsøgeren var i PETs søgelys som følge af sine kontakter til østeuropæiske pressefolk. Udtalelserne er fremsat adskillige gange i flere forskellige medier. Udtalelserne omfatter såvel sigtelser om, at sagsøgeren var KGB-agent som gentagne udtalelser om, at sagsøgeren disinformerede offentligheden med sine artikler, og er fremsat over en et tidsforløb på 6 måneder. Endelig blev udtalelserne fremsat med direkte navngivelse af sagsøgeren. Herefter og under hensyn til ærekrænkelsernes grovhed fastsættes tortgodtgørelsen jf. erstatningsansvarslovens § 26 til 200.000 kr. Efter sagsøgerens påstand, der i den henseende er ubestridt, forrentes beløbet med procesrente fra sagens anlæg den 6. februar 2007.

Under hensyn til omfanget og grovheden af de æreskrænkende udtalelser fastsættes straffen til 20 dagbøder á 2.000 kr. jf. straffelovens § 267. Forvandlingsstraffen er fængsel i 20 dage.

Vedrørende Carsten Juste, John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram

Vurderingen af, hvorvidt disse sagsøgte har handlet retsstridig i henhold til straffelovens § 267, jf. medieansvarslovens § 10 og § 13, beror på en

konkret vurdering, der skal foretages i lyset af straffelovens § 269 og art. 10 i Menneskerettighedskonventionen. Der skal derfor foretages en afvejning af en række modstående hensyn, herunder hensynet til beskyttelse af andres gode navn og rygte og hensynet til, at der ikke opstilles begrænsninger, som hindrer medierne i på rimelig måde at udfylde rollen som offentlighedens kontrol- og informationsorgan samt formidler af offentlig debat om væsentlige samfundsspørgsmål, herunder retspolitiske emner. Der er tale om en helhedsbedømmelse, hvorunder artiklernes indhold og form har væsentlig betydning, tillige med spørgsmålet om den almene interesse i det emne, som artiklerne angår.

Overskrifterne og indholdet af de omhandlede artikler fremtræder i det hele med henvisning til, at der er tale om konklusioner draget af Bent Jensen, og ikke som selvstændige sigtelser mod og kritik af Jørgen Dragsdahl. Under disse omstændigheder, findes artiklerne ikke at indebære en overtrædelse af straffelovens § 267, stk. 1. Det bemærkes særligt, at illustrationen offentliggjort sammen med artiklerne ikke findes at være af en sådan karakter, at den - set i sammenhæng med artiklerne - kan begrunde strafansvar efter straffelovens § 267, stk. 1 eller medieansvarslovens § 10 og § 13. Disse sagsøgte frifindes allerede som følge heraf for sagsøgerens påstand om straf, mortifikation og godtgørelse.

Sagsomkostninger

Bent Jensen skal betale 309.277,70 kr. i sagsomkostninger til Jørgen Dragsdahl, hvoraf retsafgift udgør 5.100 kr., sagsøgerens udgift til vidneførsel udgør 4.177,70 kr. og det resterende beløb udgør sagsøgerens udgift til advokat og ekstraktudarbejdelse.

Beløbet er fastsat ud fra sagens omfang, herunder antal retsdage, og det skønnede arbejde i forbindelse med sagen.

Jørgen Dragsdahl skal betale ialt 50.000 kr. i sagsomkostninger til Carsten Juste, John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram. Der er herved lagt vægt på, at sagen i det væsentligste har vedrørt Bent Jensen.

Thi kendes for ret:

Bent Jensen tilpligtes at anerkende, at følgende udsagn er fremsat med urette og kendes ubeføjede:

Arkiverne har vist, at Jørgen Dragsdahl var KGB-agent,” siger Bent Jensen, som beskriver resultaterne af sine arkivstudier i en artikel i denne avis.

Informations tidligere chefredaktør Torben Krogh kom Dragsdahl

til undsætning ved at hævde, at enhver redaktør kunne stemples som indflydelsesagent, fordi det hørte med til jobbet at lade sig bespise af udenlandske diplomater. Krogh mente, at han selv havde fået "et usædvanligt godt indblik i de overvejelser og motiver," der prægede Kremls politik. Hverken Krogh eller andre KGB-kontaktpersoner har dog kunnet påvise en eneste lille oplysning, som resultat af kontakterne. Oplysningerne gik den anden vej.

Dragsdahl har senere prælet af, at han fik tilkendt et "efter danske forhold pænt beløb og en total tilbagekaldelse af alle beskyldninger fra Ekstra Bladet." Han fik 125.000 kr. I dag kan det dokumenteres, at en stor del af oplysningerne i Ekstra Bladets artikler var sande

Dragsdahl har selv givet udtryk for, at han "ser frem til, at historikere får adgang til de primære kilder, så diverse myter kan blive afkræftet." Her følger afkræftelsen af den myte, Dragsdahl selv har kunnet fremlægge i kraft af de lukkede arkiver.

Dragsdahl indrømmede nu, at et af hans møder med førings-officeren Vladimir Minin var blevet forlagt til Roskilde. Som grund angav han, at de to ikke havde ønsket at blive genkendt. Han oplyste ikke hvorfor.

PET mente, at Dragsdahl i virkeligheden var gået langt videre i sit samarbejde med KBG, end han nu ville være ved. PET's formål med 1986-samtalen var at give ham en advarsel ved at afsløre, at man var vidende om hans konspirative omgang med KGB-officerer i Danmark og i udlandet.

PET's fortrolige konklusion til eget brug lød således: "Set med KGB-briller har D[ragsdahl]s position [...] været ualmindelig nyttig. Det er ikke uden grund, at han på et tidspunkt i Centret blev benævnt som "nr. 1" i Danmark, men hvor meget man reelt har fået ud af denne agent, kan der kun gisnes om." Dragsdahl var altså ifølge både KGB og PET KGB-agent.

DIIS-UDREDNINGENS BILLEDE af Dragsdahls meriter er så tilslørende, at det må betegnes, som vildledende. Det hedder blot, at han var "i PETs søgelys i kraft af sine nære kontakter til østblokkens pressefolk såvel i Danmark som i Sovjetunionen."(7) Men der er intet om hans konspirative omgang med KGB-føringsofficerer i Danmark og i udlandet. Og det forties, at PET karakteriserede Dragsdahl som agent. Selv om de danske efterretningstjenester via Gordejevskij fik "en enestående indsigt" i Sovjetunionens operationer i Danmark, er hans oplysninger ikke anvendt, og han er heller ikke som Dragsdahl blevet interviewet i

forbindelse med udredningen. DIIS-udrederne har set det samme materiale i PET's arkiv, som denne artikel bygger på, og må derfor vide, at PET anså Jørgen Dragsdahl for at være KGB-agent. Alligevel har man valgt at fortie dette forhold.

Det er i øvrigt ikke kun Dragsdahl-sagen, som mildt sagt er mangelfuldt belyst i DIIS-udredningen Danmark Under Den Kolde Krig. Det samme gør sig gældende for adskillige andre [her kursiveret] af KGBs danske agenter, villige hjælpere, meddelere og samtalepartnere.

Da jeg første gang for omkring to år siden læste de relevante dokumenter i PETs arkiv, blev jeg målløs. Ekstra Bladets påstande var i alt væsentligt sande, og Dragsdahl havde på falsk grundlag fået lukket munden på bladet og endda uretmæssigt fået en stor sum penge presset ud af avisen.

Jeg var naturligvis spændt på at se, hvordan den omfattende DIIS-udredning ville behandle denne sag. Udredningen blev offentliggjort i sommeren 2005 og endnu engang blev jeg målløs: I stedet for at give en retvisende fremstilling af Dragsdahls hemmelige (konspirative i PET-jargon) møder med sine føringsofficerer i Danmark og i udlandet, er udredningen fuldkommen tavs.

Dragsdahl er ganske vist nævnt flere gange i udredningen, men læseren bliver holdt i uvidenhed om arten af hans forhold til KGB, og det forties ganske, at både KGB og PET betegnede ham som agent.

Efter alt at dømme var det lykkedes Dragsdahl at forskrække PETs ledelse med henvisninger til krænkelser af privatlivets fred og rigets sikkerhed og andet godt fra havet.

Da Dragsdahl om fredagen blev kontaktet af Jyllands-Posten og fik avisens resumé af min artikel, videresendte han den omgående til PET. Formentlig har han også som tidligere mobiliseret indflydelsesrige politikere og embedsmænd. Det var altså den ifølge PET tidligere KGB-agent, det fik PET til at forsøge at bremse min artikel om agenten.

Jørgen Dragsdahl bedrev under Den Kolde Krig kampagnejournalistik på basis af falske dokumenter fremstillet af KGB, og dagbladet Information hvor han var ansat, bragte falske spionanklager mod sovjetiske systemkritikere. Det var DESINFORMATION.

Dragsdahl og Information lod altså offentligheden forstå, at der efter alt at dømme var tale om et autentisk, amerikansk dokument, og at USA stod bag marxistiske terrorbanders likvideringer og andre forbrydelser i Europa.

Der er imidlertid intet hos Gates om dobbeltbeslutningens "katastrofale følger". Det er helt Dragsdahls egen opfindelse.

Dragsdahls brug af Gordijevskij er lige så betændt. Gordijevskijs fremstilling tegner et billede, der for det første understreger, at der ikke var vestlige planer om et kernevåbenangreb på Sovjetunionen; og at det for det andet var den sovjetiske ledelses egne konspirationsforestillinger og forfølgelsesvanvid, der frembragte frygten for et vestligt angreb.

Her var intet at misforstå. Dragsdahls artikel var 100 pct. ren eller rettere beskidt desinformation.

For mig, der altså ikke er jurist, er det som samfundsborger forbløffende, at der blandt jurister kan herske uklarhed om, hvorvidt det er strafbart eller ej at arbejde for en fremmed efterretningstjeneste ved – mod eller uden betaling – at tjene denne magts interesser f.eks. via desinformation.

Er årelange, intensive og lyssky kontakter til diverse agenter for en totalitær, fjendtlig magt at betragte som omfattet af "privatlivets fred"?

Dragsdahl forsøger nu at vinde sympati ved at fremstille sig selv som et patriotisk "vidne", der af egen drift i sin tid henvendte sig til PET for med sine oplysninger at hjælpe den danske hemmelige tjeneste i dens arbejde. Han henvendte sig imidlertid, fordi han følte jorden brænde under sig, idet han var blevet bekendt med, at PET havde ham i søgelyset.

Han fortav sine konspirative møder med KGB-agenter på mystiske steder i Danmark og i udlandet. Han bekræftede dem først – og meget modstræbende – otte måneder senere, da han blev tilsagt af PET, og punkt for punkt måtte indrømme de forhold, tjenesten var vidende om og håndfast kunne dokumentere.

Det var i kraft af politisk beskyttelse, at Dragsdahl dengang kunne triumfere, og at der blev begået en uret mod Ekstra Bladet og dets dygtige journalister. Har dette forhold slet ingen interesse? Er der slet ingen kollegial harme over, at kolleger dengang blev ofre for et justitsmord? Tilsyneladende ikke. Ekstra Bladet er jo ikke som Information en fin, intellektuel og venstreorienteret avis, der læses

af de kloge på universiteterne og andre fine steder.

Og min kritik af DIIS-udredningen går på, at den fortier, at PET karakteriserede Dragsdahl som "agent", selv om DIIS-udrederne havde kendskab til PETs vurdering. Jeg mener naturligvis heller ikke, at en PET-medarbejders vurdering er det endelige bevis for noget som helst. Men PETs opfattelse kom jo ikke ud af den blå luft - det var en konklusion, der blev nået, efter at Dragsdahl skridt for skridt blev nødt til at vedgå en række konspiratoriske møder (som han først havde forsøgt at lyve sig fra), fordi PET var i stand til at dokumentere disse ting. Og en hovedkilde til PETs viden var, som alle ved, dobbeltagenten Oleg Gordijevskij.

Jeg har f.eks. påvist, at JD i sin gengivelse af en amerikansk artikel skrev det stik modsatte af, hvad den pågældende artikel indeholdt. Dvs. jeg påviste, at han bedrev desinformation eller for at sige det ligeud: Udbredte løgn. Og det er ikke et enestående tilfælde.

I det følgende vil jeg forholde mig til nogle få eksempler på JDs utrolig betændte forhold til sandheden - det der i KGB-jargon hedder desinformatija.

I skrivelsen hedder det, at PET ikke "umiddelbart" mener sig i stand til at afgøre, om referatet udtrykker institutionens opfattelse eller alene en medarbejders personlige vurdering. Ved at klippe og klistre får JD det til, at skrivelsen fastslår, at referatet "alene" er "udtryk for den pågældende medarbejders personlige vurdering af sagen". En 100 pct. løgn.

Harris kritiserede derimod venstreorienterede for konsekvent at have haft en forkert opfattelse af Sovjetunionen og for at have talt for tilpasning. Den kolde Krig var endt med en drønende sejr for "den demokratisk-kapitalistiske ideologi og dens system". Dragsdahls artikel var 100 pct. ren - eller rettere - snavset desinformation.

JDs hykleri er kvalmende. Det var et skændigt makværk, som KGB ikke kunne have lavet bedre.

De fem eksempler er kun et mindre udvalg af JDs mangeårige desinformations-virksomhed. Og de er ikke de værste.

Alle de oplysninger, som PET oprindeligt havde fået fra Gordijevskij, de viser sig, stort set, at være rigtige. Det eneste punkt, hvor Dragsdahl ikke ville vedgå, var, at han havde fået penge. Jeg vil være så fræk, i hvert fald i denne forsamling, og sige, at det er formentlig, fordi PET ikke er i stand til at bevise, fordi bogholderiet, det befinder sig i KGB's hovedkvarter i Moskva, og det har PET ikke adgang til. Jeg er helt sikker - jeg

kan ikke vide det – men jeg er ret sikker på, at Gordijevskij også på det tidspunkt, også på det punkt taler sandt.

Fælles for de to sager er ikke mindst det forhold, at G's oplysninger kunne bekræftes af PET's egen efterforskning.

Og det er direkte forkert, når man påstår, at PET hovedsagelig kun havde Gordijevskij-materialet at støtte sig til. Det var som sagt PET's egen årelange og grundige efterforskning, der bekræftede Gordijevskijs oplysninger.

Man forstår Jørgen Dragsdahls glæde over kommissionens taskenspilleri. Han er selv ekspert på området. Men det har som sagt ikke interesseret Den kongelige Kommission.

Bent Jensen skal betale 200.000 kr i tortgodtgørelsen til Jørgen Dragsdahl. Beløbet forrentes med procesrente fra den 6. februar 2007.

Bent Jensen straffes med 20 dagbøder á 2.000 kr. Forvandlingsstraffen er fængsel i 20 dage.

Bent Jensen skal inden 14 dage betale sagens omkostninger til Jørgen Dragsdahl med 309.277,70 kr.

Carsten Juste, John Hansen, Jette Elbæk Maressa og Sanne Gram frifindes.

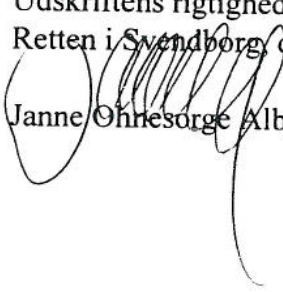
Jørgen Dragsdahl skal inden 14 dage betale disse sagsøgte sagens omkostninger med 50.000 kr.

Mette Langborg
dommer

Anni Brix Olesen
dommer

Kim Ottesen
dommer (kst)

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Svendborg, den 2. juli 2010

Janne Ohnesorge Albjerg, kontorfuldmægtig